

ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
เพื่อพัฒนาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

VILLAGERS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS AGRO-ECOTOURISM FOR
BANPONG DEVELOPMENT, TAMBON PAPHAI, AMPHUR SANSAI,
CHANGWAT CHIANGMAI

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการเกษตรและป่าไม้
พ.ศ. 2544

ลิขสิทธิ์ของโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (บริหารการเกษตรและป่าไม้)

ปริญญา

บริหารการเกษตรและป่าไม้

ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง
ตำบลป่าไม้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
VILLAGERS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS AGRO-ECOTOURISM FOR
BANPONG DEVELOPMENT, TAMBON PAPHAI, AMPHUR SANSAI, CHANGWAT
CHIANGMAI

นามผู้วิจัย นายสนั่น ชัยชนะ
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

วันที่ 16 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

กรรมการที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล)

วันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

กรรมการที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล)

วันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

หัวหน้าภาควิชา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์)

วันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(อาจารย์สรานู เพิ่มพูล)

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

บทคัดย่อ

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการเกษตรและป่าไม้

ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
เพื่อพัฒนาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายสนั่น ชัยชนะ

กุมภาพันธ์ 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบถึงความรู้ของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 2) ศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 3) เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัวในชุมชนหมู่บ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 118 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 48 ปี อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งเฉลี่ย 29 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง โดยมีรายได้เฉลี่ย 35,593 บาทต่อปี ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยมีขนาดของพื้นที่เฉลี่ยน้อยกว่า 3 ไร่

ในประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศนั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนบ้านโป่งมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศทั้ง 4 องค์ประกอบหลักดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาบ้านโป่งให้มีความยั่งยืนต่อไป

ABSTRACT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agriculture and Forestry Administration

VILLAGERS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS AGRO-ECOTOURISM FOR BANPONG DEVELOPMENT, TAMBON PAPHAI, AMPHUR SANSAI, CHANGWAT CHIANGMAI

By

SANAN CHAICHANA

FEBRUARY 2001

Chairman : Associate Professor Dr.Thep Phongparnich
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to investigate 1) Banpong people's knowledge of agro-ecotourism; 2) their attitudes towards agro-ecotourism; and 3) their problems concerning agro-ecotourism. The data were collected by means of interview schedules from 118 family heads, selected by systematic random sampling, in Tambon Paphai, Amphur Sansai, Changwat Chiangmai and analyzed by using the SPSS.

The results revealed that the respondents were 48 years old on average, have lived in Banpong village for an average of 29 years and had completed a primary level of education. They have mainly been employed for labor and farming has been their subsidiary job. Their average income in the year 1998 was 35,593 baht. Most of them owned farming land, less than 3 rais on average.

The respondents were found to have knowledge and good attitudes towards the four agro-ecotourism activities : nature-based tourism; environmental education-based tourism; sustainable management tourism; and local participation-based tourism. This will lead to sustainability of Banpong development.

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นำชัย ทนุผล และรองศาสตราจารย์ ดร. สุนิลา ทนุผล กรรมการที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจในความกรุณาของท่านอาจารย์ทั้งสามเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรรยา อภิชาติตระกูล ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ รวมทั้งอาจารย์โชค จรุงพันธ์ และอาจารย์ทรงศักดิ์ ภูน้อย ที่กรุณาให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการกองพัฒนาเกษตรที่สูง คุณสุทัศน์ ปลื้มปัญญา และข้าราชการประจำกองพัฒนาเกษตรที่สูงทุกท่าน เพื่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาส่งเสริมการเกษตร และเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาบริหารการเกษตรและป่าไม้ทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนให้การศึกษของผู้วิจัยบรรลุผลตามความมุ่งหมาย ประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบล ป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี และท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณรสสุคนธ์ ชัยชนะ ภรรยาของผู้วิจัยและบุตรที่ให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จตามความปรารถนา

सनั ชัยชนะ
กุมภาพันธ์ 2544

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน	7
ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ	10
กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/กลยุทธ์การท่องเที่ยวเกษตร เชิงนิเวศ	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติ	14
วิธีการวัดทัศนคติ	18
ภาคสรุป	22
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	23
สถานที่ดำเนินการวิจัย	23
ผู้ให้ข้อมูล	23
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
วิธีการรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	32

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	30
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชน บ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	30
ตอนที่ 2 ความรู้ของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เกษตรเชิงนิเวศ	42
ตอนที่ 3 ทศนคติของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เกษตรเชิงนิเวศ	49
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	60
สรุปผลการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะ	62
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	70
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	84

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ	31
2	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงเวลา (ปี) ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	31
3	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา	32
4	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับรายได้ต่อปี	33
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก	34
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการถือครองที่ดินทำกิน (ไร่)	35
7	จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล	36
8	จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลที่ทำงานหาเงินได้	37
9	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรม	38
10	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	38
11	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่มีการติดต่อสอบถามความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน	39
12	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่มีการใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโป่ง	40
13	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโป่ง	40
14	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่เห็นความสำคัญของป่าบ้านโป่งว่ามีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง	41
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาพัฒนาบ้านโป่งและป่าบ้านโป่ง รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง	41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความรู้ของประชาชน บ้านโป่งต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน	43
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความรู้ของประชาชน บ้านโป่งต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้าน สิ่งแวดล้อม	45
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความรู้ของประชาชน บ้านโป่งต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการ อนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	46
19	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความรู้ของประชาชน บ้านโป่งด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวเกษตร เชิงนิเวศบ้านโป่ง	48
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน	50
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม	53
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือ การอนุรักษ์ระบบนิเวศ	55
23	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	57

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

การพัฒนาชนบทในประเทศไทยไม่อาจทำได้โดยอาศัยนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและราคาสินค้าเกษตรเพียงอย่างเดียว เพราะโดยข้อเท็จจริงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนไทยนั้นขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ นอกจากสาขาการเกษตร เช่น การให้การศึกษาแก่ประชาชน สุขภาพอนามัยและบริการสาธารณสุขที่รัฐจัดให้

ความจำเป็นที่รัฐบาลที่จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาชนบท คือ ความแตกต่างระหว่างรายได้ในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะในเมืองและชนบทไทย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากสภาพความเสื่อมโทรมของการใช้ทรัพยากรที่มีผลต่อการผลิตและรายได้ อีกประการหนึ่งมาจากบริการของรัฐที่มีไม่ถึงทั่วถึง เช่น บริการสาธารณสุข บริการพื้นฐาน จากสาเหตุข้างต้นนี้ทำให้ประชาชนไทยส่วนหนึ่งของประเทศไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ (โสภณ ทองปาน, 2536: 122-123, 189)

เนื่องจากการพัฒนาชนบทมุ่งที่จะลดความยากจนของประชาชนไทย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดรูปแบบต่าง ๆ การกำหนดรูปแบบจึงเป็นไปในลักษณะที่จะเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อที่จะให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งทางกายภาพและชีวภาพ การพัฒนาชนบทจึงเป็นการดำเนินการในกิจกรรมทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต มีการเพิ่มการทำงานมากขึ้นหรือการสร้างงานในชนบท เพื่อให้กลุ่มประชาชนเป้าหมาย (target people) มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มระดับการยอมรับของประชาชนในด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชนบท เพื่อให้กระบวนการพัฒนาชนบทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ดิเรก ฤกษ์นร่าย, 2527: 7)

นอกจากนี้ ดิเรก ฤกษ์นร่าย (2527: 15) ได้กล่าวต่อไปอีกว่า ประเทศควรพัฒนาเศรษฐกิจโดยการขยายกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีความยืดหยุ่นของรายได้ เพื่อขยายการรับเอาแรงงานจากท้องถิ่นสู่หลังทางเศรษฐกิจเข้าทำงานได้ แต่จริงแล้วกลับพบปัญหาหลายประการ เช่น ก) มีการกระจุกตัวของกิจการอุตสาหกรรมในบางท้องที่เท่านั้น ข) มีผลเสียต่อการลงทุนทางด้านเกษตร โดยที่มีการลงทุนไม่ได้สัดส่วนตามความสำคัญ กล่าวคือ พืชที่โรงงานอุตสาหกรรมมีความต้องการมาก แต่เกษตรกรทำการปลูกน้อย เช่น ถั่วเหลือง ค) ไม่พยายามผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานโดยเฉพาะแรงงานในครอบครัว

ดังนั้น ในปัญหาดังกล่าวนี้ จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศไทยน่าจะหันมาให้ความสนใจกิจการขนาดเล็ก รวมทั้งกิจการที่ไม่ใช่กิจกรรมทางการเกษตรภายในชนบทให้มากขึ้น ตลอดจนการเชื่อมโยงทางด้านเกษตรกรรมเข้าด้วยกันกับกิจการที่ไม่ใช่การเกษตรอย่างเช่น กิจการ/อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือที่เรียกว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (agro-ecotourism) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจและได้รับความสนใจจากกลุ่มประเทศที่มองเห็นความสำคัญที่จะนำเอาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศไปเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชนบทให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (rural sustainable development)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังได้มีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (agro-ecotourism) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชนบทให้มีความยั่งยืนตลอดไป อีกทั้งยังสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยในปีพุทธศักราช 2538 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่ภาครัฐบาลมากถึง 1.9 แสนล้านบาท และเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวภายในประเทศอีก 1.4 แสนล้านบาท (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540: 1)

ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่หลายจังหวัดที่ยังมีพื้นที่อยู่หลายแห่งที่เป็นชนบท และมีภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประเพณี วัฒนธรรมการเกษตรที่แตกต่างกันและสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกเป็นจำนวนมาก เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน, จังหวัดเชียงราย, จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ในปีพุทธศักราช 2540 มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวน 553,172 คน และในปีพุทธศักราช 2541 ระหว่างเดือนมกราคม - เดือนเมษายน 2541 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 616,243 คน (การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่, 2540: ไม่ระบุหน้า) จากรายได้ดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจวัฒนธรรมการเกษตรและธรรมชาติที่สวยงาม อันมีเทือกเขาที่สลับซับซ้อนสุดตาของนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศจึงเป็นกิจกรรมที่ภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทุกแขนง ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อมุ่งมั่นเน้นให้ชุมชนในชนบทมีความเข้มแข็งที่สามารถพึ่งตนเองได้

ยุทธวิธีหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่จะพัฒนาชนบทให้ยั่งยืน นั่นก็คือ การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาชนบทให้ยั่งยืนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การอนุรักษ์ รวมทั้งการฟื้นฟูวัฒนธรรมต่าง ๆ ในชนบทมิให้เสื่อมสลายไป ทั้งนี้ ก็เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน (rural sustainable development) ต่อไป

ปัญหาการวิจัย (Research Problem)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมากและ ทรัพยากรเหล่านั้นก็มีความเกี่ยวเนื่องกับรากฐานและวิถีชีวิตของประชาชนในชนบท เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมการเกษตร ต่าง ๆ

จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีรูปแบบการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการ ท่องเที่ยวไปตามธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปัจจุบันได้มีแนวทาง การท่องเที่ยวที่ประสงค์ให้มีการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ และ/หรือให้มีการรักษา วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้น (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540: 14)

ชุมชนบ้านโป่งตั้งอยู่บนพื้นที่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ห่าง จากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 16 กิโลเมตร ผ่านวัดวิเวกวาราม โรงเรียนบ้านโป่ง มีถนน ลาดยางเข้าสู่หมู่บ้าน สามารถเดินทางมาได้ทุกฤดูกาล สภาพโดยทั่วไปของชุมชนบ้านโป่งมีดังนี้ ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป อาชีพเกษตรกรรมนั้นได้รับส่งเสริมและสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยโครงการฟาร์มมหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งการส่งเสริม การปลูกไม้ผล ไม้ดอก การเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ดังกล่าวโครงการฟาร์มมหาวิทยาลัยได้จัดทำแนวเขต ดังต่อไปนี้คือ 3,686 ไร่ เป็นป่าที่มีพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ รับมอบจากกรมป่าไม้ให้ดูแลและเป็น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าสันทราย) ให้มาดำเนินโครงการพัฒนาบ้านโป่งอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ และ 907 ไร่ เป็นอุทยานเกษตรและฟาร์มมหาวิทยาลัย ต่อมามหาวิทยาลัย แม่โจ้ได้ทำโครงการเพื่อขอใช้พื้นที่อีก 216 ไร่ เพื่อทำเป็นโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เช่น โรงงานแปรรูปผลไม้กระป๋อง น้ำผลไม้กระป๋องรวมทั้งการเลี้ยงกวางเพื่อผลิตเขาค้ออ่อน แปรง ขยายพันธุ์ไม้ผลและไม้ดอก มีป่าไม้และต้นน้ำธรรมชาติ อ่างเก็บน้ำห้วยใจ้และมีทัศนียภาพที่สวยงามนอกจากนั้นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ยังได้มีโครงการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่จะดำเนินการต่อไป รวมถึงชุมชนบ้านโป่ง อันเป็นส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (สวิก เพ็งอ้น, 2540: 3) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าประชาชนบ้านโป่งมีความเห็นคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศหรือไม่/อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและจัดการโครงการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งโครงการพัฒนาบ้านโป่งตามพระราชดำริ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัยเรื่องความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ทราบถึงความรู้ของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
- 2) ศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเป็นไปในทิศทางใด
- 3) ระบุข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่ง หากมีการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย (Scope and Limitation of the Study)

- 1) ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงความรู้และทัศนคติของชาวบ้านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง และสามารถระบุถึงปัญหาและอุปสรรคของประชาชนบ้านโป่งที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีประชาชนเป้าหมาย จำนวน 168 ครอบครัว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติของชาวบ้านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้แบบทดสอบในลักษณะคำถามที่คำตอบแบบเพื่อเลือก เพื่อกระตุ้นให้ตอบสนองออกมาในรูปของคำถามที่สามารถวัดได้แปลความได้

3) การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งด้วยตนเองระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2542

4) ผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ภายในบ้านโป่ง เนื่องจากหัวหน้าครอบครัวมีอำนาจการตัดสินใจได้ดีกว่าสมาชิกในครอบครัว อีกประการหนึ่งการกระทำใด ๆ ก็ตาม หัวหน้าครอบครัวมีส่วนสำคัญมากในการชี้แนะ อีกทั้งสมาชิกภายในครอบครัวโดยส่วนใหญ่ก็จะมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกับหัวหน้าครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือบุคคลดังต่อไปนี้

1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2) คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาบ้านโป่ง ตามพระราชดำริและมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้หรือวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่งต่อไป

3) ผู้สนใจทั่วไปสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์

(Definition of Terms)

ความรู้ (knowledge) มาจากคำสองคำรวมกันซึ่งมีความหมาย คือ **ความ** (น) หมายถึง เรื่อง เช่น เนื้อความ, เกิดความ, อาการ คำนำหน้ากริยาหรือวิเศษณ์เพื่อแสดงภาพ **รู้** (ก) หมายถึง แจ่ม, เข้าใจ, ทราบ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525: (170, 706) **ความรู้** (knowledge) หมายถึง เนื้อความหรือเนื้อเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง

ทัศนคติ (attitude) หมายถึง ท่าทีความรู้สึก ความคิดเห็นของชาวบ้านบ้านโป่งที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ และจะแสดงปฏิกิริยานับสนุนหรือแสดงปฏิกิริยาต่อต้าน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึงการปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการด้วยกันคือ ก) การท่องเที่ยวธรรมชาติ ข) การศึกษาและเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ค) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ, 2540: 403)

การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (Agro-ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีจุดหมาย เพื่อการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรมเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมเกษตรบนพื้นที่จริง โดยยึดหลักแห่งการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศและเอื้ออำนวยประโยชน์โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น (นำชัย ทนุผล, 2540: 2-5)

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความรู้ (knowledge) และทัศนคติ (attitude) ของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตรวจเอกสารเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในประเด็นการวิจัยและสร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้อย่างถูกต้องในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน
2. ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
3. กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/กลยุทธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติ
5. วิธีการวัดทัศนคติ
6. ภาคสรุป

การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน

การพัฒนาชนบทเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จะต้องอาศัยแนวคิดพื้นฐานซึ่งนำชัย ทุนผล และสุนิลา ทุนผล (ไม่ระบุปีพิมพ์: 35) ได้กล่าวว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดความคิดว่าการช่วยเหลือส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้านนั้นเป็นเรื่องใหญ่มาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเพื่อนมนุษย์ทุกคนจะต้องช่วยกัน ยิ่งประชาชนสามารถช่วยตัวเองได้มากเท่าไรก็ยิ่งจะทำให้ความมั่นคงของชาติมีมากขึ้น นอกจากนี้ สุนทรพูนเอียด (2538: 30-32) ก็ได้ระบุว่าสิ่งที่จะทำให้ประชาชนผนึกกำลังเข้าร่วมในการพัฒนาชนบทนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์และเทคนิคที่สำคัญ คือ

- 1) ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชนเอง ความคิดริเริ่มอาจเกิดขึ้นตามปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการและสถานการณ์ หรือการได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชนทุกแขนง รวมทั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- 2) ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งในเรื่องของศักยภาพของชุมชน

3) การอาสาสมัครร่วมมือร่วมใจ (voluntary participation) คือการร่วมมือในรูปแบบของการร่วมมือโดยประชาชนเป็นส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งการอาสาสมัครจะออกมาในลักษณะที่ประชาชนมีเสรีภาพเข้าร่วมโดยไม่มีการบังคับ แต่จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ ตั้งใจ และสนใจที่จะเข้าร่วมด้วยตนเอง

4) แกนนำในการขยายผลความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งแกนนำอาจจะมี 2 ประเภท คือ 1) แกนนำที่เป็นทางการ 2) แกนนำที่ไม่เป็นทางการ แต่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระ ผู้อาวุโสในชุมชน หรือผู้นำกลุ่มย่อยที่มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการคัดเลือกโดยมีแนวความคิดที่จะนำชุมชนไปสู่การพัฒนาได้

5) การร่วมมือร่วมใจกันอย่างต่อเนื่อง และมีระบบที่เหมาะสมตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชุมชน โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ

นอกจากนี้ สุนทร พูนเอียด (2538:32-33) ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาชนบทในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ว่าได้ระดม นักปราชญ์ นักคิด ผู้ทรงคุณวุฒิ สื่อมวลชนจากทุกแขนงต่าง ๆ มาระดมความคิดและสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาที่ยั่งยืน (new paradigm of sustainable development) เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้การพัฒนาคอนเป็นวัตถุประสงค์เดียวของการพัฒนา (single objective) ภายใต้ระบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนา คือ

- 1) ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา คือ
  - สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของผู้ด้อยโอกาสในสังคม เพื่อลดช่องว่างระหว่างรายได้
  - เร่งรัดพัฒนาชนบท โดยการกระจายความเจริญเข้าสู่ชนบท โดยกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพชีวิตของคนในชนบท
  - เพิ่มบทบาทของประชาชนในการเรียนรู้ การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการเตรียมคนและชุมชนเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดได้จากการพัฒนาภายนอกชนบท โดยลดการจัดการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นกำลังคน (manpower) มาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (human resource) กับสถานการณ์

และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันก็สามารถควบคุม (control) สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อชีวิตประชาชนและชุมชนนั้นได้

- ปรับปรุงระบบความมั่นคงในสังคม ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

- เน้นการกลับมาสู่ความเข้มแข็ง ความอยู่รอดของระบบชุมชน ครอบคลุมสังคมชนบทที่อยู่ในสภาพถูกร่อน และใกล้ล้มละลายเข้ามาทุกขณะ นำภูมิปัญญาท้องถิ่น (indigenous knowledge) มาเป็นสาระและกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา เพื่อกลับไปสู่ชีวิตเกษตรกรรมแบบผสมผสาน (agro-integrated) อุดสาหกรรมชุมชนระบบการศึกษาที่ไม่ลบหลู่ดูแลคนวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง ครอบคลุมและชุมชน (สมพงษ์ จิตระดับ, 2538: 31) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สิปปนท์ เกตุทัต (2538: 32) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาของไทยในอนาคตพึงมีส่วนสำคัญในการช่วยถนอม รักษาวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของสังคมไทย และเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติอื่นด้วย นั้นหมายความว่า การเรียนรู้ความเป็นไทย และความเป็นสากลจะต้องสัมพันธ์กันเพื่อให้อยู่ร่วมกันกับสังคมโลก และธรรมชาติในโลกนี้ได้

2) กลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (administration for sustainable development) ต้องมีการสร้างความเข้าใจอย่างกว้างขวางในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด รวมทั้งการวางแผนจากข้างบนเพียงอย่างเดียว (top down planning) มาสู่การวางแผนจากล่างขึ้นสู่บน (bottom up planning) ด้วยวิธีการดังนี้

- กระจายการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สู่ระดับล่างให้มากที่สุด คือ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชนเป็นต้น

- สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมมือกันในทุกระดับ เช่น ในรูปของเบญจภาคี ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ นักวิชาการ และองค์กรเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา รวมทั้งการป้องกันแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม

ในการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกฝ่าย ทุกแขนง ส่วนมากจะเน้นให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากที่สุดและสามารถช่วยตนเองได้ยุทธวิธีหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนนั้น คือการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมต่าง ๆ ในชุมชนไม่ให้เสื่อมสลายไป ทั้งนี้ก็เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

นำชัย ทนุผล, (2540: 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรมเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมการเกษตรบนพื้นที่จริง โดยยึดหลักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของระบบนิเวศ เอื้ออำนวยประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจ พร้อมกับการพัฒนาการเกษตรแก่ชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม จึงจำเป็นต้องเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเข้าไปเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตและเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นซึ่งวัฒนธรรมการเกษตรนั้นจะประกอบไปด้วยกระบวนการผลิตการแปรรูปในแต่ละขั้นตอน การทำการเกษตรประกอบไปด้วยหลายอย่าง เช่น ความเชื่อก่อนเริ่มทำการเกษตร เครื่องมือ อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความหมายและมีคุณค่าอย่างลึกซึ้ง และมีการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมการเกษตรเป็นอารยธรรมการเกษตรของไทยที่ชาวต่างวัฒนธรรมไม่เคยเห็นไม่เคยสัมผัส

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 5) อ้างใน McIntosh and Goeldner (1984) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยว (tourism) หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมนันทนาการในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 5) อ้างใน Lawson & Bavy - Bovy (1977) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ (recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) มีการเดินทาง (travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ตั้งชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตก (water fall) หาดทราย (beach) ฯลฯ รวมไปถึงวัฒนธรรมการเกษตรในแต่ละท้องถิ่น หรืออาจจะเรียกว่า การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (agro-ecotourism) และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 5) อ้างใน R.W. Mc Intosh ได้ให้ความหมาย

การท่องเที่ยวไว้ว่า เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้น (motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ วัฒนธรรม ปฏิสัมพันธ์ และเกียรติคุณ หรือในด้านสถานะ

ในอดีตการทำเกษตรของไทยมีการทำการเกษตรแบบเลี้ยงชีพ คือทำการผลิตไว้เพื่อบริโภค เช่น ชาวนาจะปลูกข้าวไว้ให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในหนึ่งปี เพราะในอดีตยังไม่มีมีการปลูกข้าวนาปรัง และเมื่อเหลือจากการบริโภคก็จะนำออกมาขายหรือแลกเปลี่ยนกับผลิตผลอื่น ๆ แล้วก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสุขสบายและไม่เดือดร้อนหรือมีปัญหาเหมือนกับการทำการเกษตรในปัจจุบัน

The ecotourism society (1991: 1) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติ ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ได้ถูกจำกัดความจาก ecotourism society ในรายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มิถุนายน (2540: 26-27) ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นการท่องเที่ยวด้วยความรับผิดชอบไปยังแหล่งธรรมชาติ ซึ่งอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธำรงไว้ซึ่งความกินดีอยู่ดีของผู้คนท้องถิ่น” และ “การท่องเที่ยวและเยี่ยมชมอย่างรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม เพื่อที่จะชื่นชมและเพลิดเพลินกับธรรมชาติ (และวัฒนธรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้อง) ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ที่ได้รับผลกระทบจากผู้มาเยือนในระดับต่ำ เอื้อต่อการมีส่วนร่วมได้และสร้างประโยชน์ทางสังคม - เศรษฐกิจของผู้คนในท้องถิ่น”

จากการประชุม Golbe'90 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย (วิลาค เตชะไพบูลย์, 2538: 191)

กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/กลยุทธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความต้องการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบและ การจัดการหลักของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน คือ ความต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการ หนึ่งของการให้การศึกษา และการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ไม่ให้เกิดผลกระทบจากการ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบาย การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540: 94) ได้กำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

1) จะต้องกำหนดเขตคุ้มครองการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/เกษตรเชิงนิเวศ ร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในบริเวณที่จะมีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้มีพื้นที่กันชนระหว่างเขตพัฒนา (เช่น อุตสาหกรรมท่าเรือ ฯลฯ) กับเขตคุ้มครองการท่องเที่ยว

2) กำหนดนโยบายที่แน่นอนร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ในการใช้พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว

3) จัดลำดับอุทยานแห่งชาติที่มีคุณค่าสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการ ท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในพื้นที่บก พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่น้ำ เพื่อเริ่มโครงการนำร่องที่จะดำเนินการ ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศของประเทศไทยให้ ยั่งยืนต่อไป

4) จัดทำแนวทางปฏิบัติ (code of conduct) ให้แก่นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เผยแพร่ทางสื่อมวลชนเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าใจว่าควรปฏิบัติอย่างไร

5) ใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์เข้าควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ไม่ให้เกิดกำลังรองรับของสภาพพื้นที่ โดยปรับค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับความดึงดูดใจ และความพอใจที่จะ จ่ายของผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยว

6) กำหนดจำนวนคนเข้าชมอุทยาน หรือแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยว แออัด เพื่อให้สอดคล้องกับกำลังรองรับ (carrying capacity)

7) ทำโครงการเกาะสาธิตให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมขึ้นเกาะ และกำหนดวิธีการใช้ เงินค่าธรรมเนียม เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยเลือกเกาะขนาดเล็กเป็นตัวอย่าง

8) ใช้มาตรการทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์เข้าควบคุม และลดปริมาณขยะในแหล่งท่องเที่ยว

9) สร้างระบบ green tourism lable เพื่อแสดงถึงมาตรฐานของกิจการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัททัวร์ ฯลฯ ที่ดำเนินการโดยให้มีผลต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดในวงจรของกิจกรรมที่องค์กรท่องเที่ยวนั้นเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การใช้พลังงาน การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดสิ่งปฏิกูล รวมถึงกิจกรรมที่เสนอต่อนักท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

10) การขึ้นทะเบียนบริษัทท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์เชิงอนุรักษ์ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการตรวจสอบบริษัททัวร์ที่ทำการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์ พิจารณาดังกองทุนประกันร่วมกัน

11) รมรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีพฤติกรรมอนุรักษ์มากขึ้นและให้ธุรกิจท่องเที่ยวพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้อง

ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, (2539: 6) ได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน (sustainable) ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

- ต้องดำเนินการในขอบเขตตามลักษณะของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว
- ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว
- ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วน ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

- ต้องชี้้นำตามความปรารถนาของประชาชนในท้องถิ่นของพื้นที่ที่ท่องเที่ยวนั้นๆ
 ดังนั้น กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/กลยุทธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศต้องจัดให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วยพร้อมกับการหยั่งรู้ถึงทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นนั้นด้วยเช่นกันว่าประชาชนในท้องถิ่นที่จัดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (Agro-Ecotourism) มีแนวคิดและความรู้เป็นอย่างไรซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นของพื้นที่ที่จะจัดให้มีการท่องเที่ยวนั้น ๆ ด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติ

ความรู้ (knowledge) หมายถึง การรู้ความจริงหรือความเป็นไปของสิ่งใด ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้รับมาจากการศึกษา อาจจะมาจากรโรงเรียนหรือโลกภายนอกก็ตาม ถือเป็นความรู้ทั้งสิ้น (นิรนาม: ไม่ระบุปีพิมพ์: 368) ส่วนสมเพชร กาหุง (2538: 10) ให้ความหมายถึงสมรรถวิสัย (knowledge) ความสามารถ (ability) ความชำนาญ (skill) และเจตคติ (attitude) ในขณะที่ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 10) กล่าวว่าความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ผู้เรียนเพียงแต่จำแนกได้ อาจโดยการฝึกหรือการมองเห็น ได้ยิน จำได้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ของสถานที่ สิ่งของที่มนุษย์สัมผัสได้ จากความหมายของความรู้ที่นักวิชาการหลายท่านระบุนั้น มีความสอดคล้องกับข้อสรุปของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2525: 123) ว่าความรู้เป็นระดับหนึ่งของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งมีระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่แตกต่างกัน

สำหรับทัศนคติ (attitude) เป็นศัพท์มาจากภาษาละตินว่า aptus แปลได้ว่า คือ โน้มเอียงเหมาะสม ทัศนคติเป็นนามธรรม และเป็นตัวเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคลให้เกิดการสอดคล้องในด้านการปฏิบัติและสภาพแห่งความพร้อมในการตอบโต้ (state of readiness) และแสดงให้เห็นหนทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้า นอกจากนี้ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ปัจจุบันมีกลุ่มนักจิตวิทยาหรือกลุ่มผู้ทำการศึกษาศึกษาทัศนคติได้ให้ความหมายของทัศนคติตามความเชื่อที่แตกต่างกัน

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือความเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในรูปของเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดีหรือไม่ดี ทัศนคติมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ส่วนมากจะเกิดขึ้นตามประสบการณ์ รวมทั้งการสั่งสอนเมื่อเยาว์วัย ประสบการณ์ที่ประทับใจหรือสะเทือนใจอย่างรุนแรงหรือเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ จนเกิดความรู้สึกฝังใจที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ การศึกษาเรื่องทัศนคติของคนนั้นเป็นเรื่องใหญ่ของสังคมวิทยา เพราะมนุษย์เรามีทัศนคติหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกัน ทัศนคติของใครเป็นอย่างไรมันจะติดตัวที่คนนั้นเป็นเวลานาน ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ในเวลาอันสั้น. อุทัย หิรัญโต (2526:12)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 106) กล่าวว่า ทัศนคติ (attitude) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคล

แสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้ ในทำนองเดียวกัน ธงชัย สันติวงษ์ (2539: 160) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าทัศนคติเป็นหลักของแนวโน้มตามปกติของบุคคลในการที่จะชอบหรือเกลียดสิ่งของบุคคลและปรากฏการณ์ต่างๆ นั้น หมายความว่า ทัศนคติจะเป็นลักษณะของระบบ ซึ่งมีแนวโน้มจะประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอ (a system of evaluation orientation) สำหรับแต่ละคนทัศนคติของแต่ละคนก็คือโลกแห่งความจริงของแต่ละบุคคล

ทัศนคติ (attitude) หมายถึง แนวความคิดเห็น (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2536: 293) ส่วนประพันธ์ โกยสมบุญ (2527: 24) กล่าวว่าทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะการทำงาน ซึ่งมีทิศทางเป็นบวกคือ เห็นดีเห็นชอบต่อสภาวะแวดล้อมหรือมีทิศทางเป็นด้านลบ คือไม่เห็นดีไม่เห็นชอบต่อสภาวะแวดล้อม และทฤษฎีของ Parsons ซึ่งนิตยา วิรุฬห์รัตน์ (2526: 10) ได้กล่าวถึงการกระทำของมนุษย์โดยเน้นทัศนคติของผู้กระทำ สถานการณ์ และเรียกทัศนคติว่า “แนวโน้ม” ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ แนวโน้มต่อสิ่งเร้า และแนวโน้มต่อค่านิยม

- แนวโน้มต่อสิ่งเร้า มีหน้าที่ในการให้พลังในการกระทำ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) Cognitive หมายถึง แนวโน้มที่ตรงกับสิ่งที่ผู้กระทำให้เข้าใจสถานการณ์โดยสัมพันธ์กับระบบการแสดงความต้องการเป็นแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการกระทำ

2) Cathetic เป็นแนวโน้มที่ประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นเหตุให้ผู้ทำแสดงความรู้สึกทางอารมณ์หรือความรักเสนาหาและมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกทางจิตใจ

3) Evaluative คือแนวโน้มที่แสดงวิธีกระจายพลังของผู้กระทำให้เข้ากับผลประโยชน์หรือความสนใจต่าง ๆ โดยการเลือกวิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่มีผลออกมาเป็นที่น่าประทับใจที่สุด

สำหรับแนวโน้มต่อค่านิยม มุ่งไปสู่มาตรฐานบางอย่างของสังคม เป็นการใช่วิธีตัดสินใจพิจารณาที่เต็มไปด้วยวัตถุประสงค์มากกว่าจะใช้อารมณ์ และมีความเกี่ยวข้องกับแนวโน้มชนิดนี้อยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

1) cognitive เป็นแนวโน้มที่จะเข้าใจความหมาย และมีความสำคัญต่อสิ่งที่มีอยู่ในสังคม

2) appreciative คือ แนวโน้มที่จะชื่นชมและประทับใจในบรรทัดฐานต่าง ๆ เป็นการแสดงออกถึงผลแห่งความพอใจหลังพบกับการปฏิบัติงานของบรรทัดฐานต่าง ๆ ในสังคมเรียบร้อยแล้ว

3) Moral เป็นแนวโน้มที่จะพิจารณาดัดสินคุณค่าทางศีลธรรมของบรรทัดฐานต่าง ๆ

ในทฤษฎีของ Parsons อ้างในนิตยา วิรุฬรัตน์ (2526: 11) สรุปไว้ว่า บุคคลจะกระทำการใดในสถานการณ์ใด ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติซึ่งได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้าและค่านิยมในสังคมนั้น

ทัศนคติในทางจิตวิทยาสังคม คือ เป็นระบบประเมินผลชนิดหนึ่ง ที่บุคคลยึดมั่นอยู่ในห้วงความคิดของตนเอง ซึ่งระบบความคิดนี้จะประกอบไปด้วย การรับรู้ ความรู้สึกทางอารมณ์และแนวโน้มหรือความพร้อมที่จะปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง (Krech: 1962 โดย นิตยา วิรุฬรัตน์, 2526: 12) ในขณะนั้น พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 100) ได้ให้ความหมายทัศนคติว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ เป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ออกมาในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือต่อต้าน ทำนองเดียวกันสุชา จันท์ธอม (2524: 81) และสุโท เจริญสุข (2520 : 27) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทัศนคติโดยทั่ว ๆ ไปว่าเป็นความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลต่อวัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกหรือท่าทีนี้จะนำไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ และ/หรืออาจจะเป็นไปในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ในพจนานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524: 33) ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายมาเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือตัวบุคคลบางคน ซึ่งอาจจะเป็นแบบเข้าสู่ (approach) หรือถอนตัวออก (withdrawal)

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า ทัศนคติมีความหมายดังนี้ คือสภาวะความพร้อมของจิตใจ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ ความเชื่อ แล้วสภาวะความพร้อมนี้ยังเป็นแรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคล ที่จะมีต่อสิ่งเร้าไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ แล้วทัศนคตินี้ยังส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมยอมรับหรือไม่ยอมรับออกมาได้โดยอัตโนมัติ

ส่วนประกอบของทัศนคติ

โดยทั่วไปแล้วทัศนคติจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1) ความเข้าใจหรือส่วนของความเชื่อ (cognitive of believe of component) โดยมีเขตครอบคลุมาถึงข่าวสารข้อมูลและความเชื่อที่มีต่อสิ่งของ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็ข้อมูลที่ได้เก็บสะสมมา และการมีประสบการณ์มาจากอดีต ความเชื่อนี้จะเป็นความเชื่อที่ได้มาจากการประเมิน ซึ่งมักจะออกผลไปในทางใดทางหนึ่ง ว่าชอบ-ไม่ชอบ, ดี-ไม่ดี, มีประโยชน์-ไม่มีประโยชน์ เป็นต้น

2) ความชอบพอหรือส่วนของความรู้สึก (affection of feeling component) จะมีเขตครอบคลุมาถึงความรู้สึกต่าง ๆ รวมตลอดทั้งอารมณ์ ความรู้สึก สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นจากสาเหตุ หลาย ๆ ทาง เช่น บุคลิกท่าทาง หรืออุปนิสัย สิ่งจูงใจ เป็นต้น ความรู้สึกอย่างแสดงออก เป็นเกลียด-รัก, ดี-เลว, ชอบ-ไม่ชอบ

3) พฤติกรรมหรือแนวโน้มในการแสดงออก (behavioral or actiontendency component) หมายถึง แนวโน้มของการประพฤติหรือการกระทำซึ่งจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง และจะกลับกลายมาเป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้ปฏิบัติตอบต่าง ๆ (learned responses) และเก็บสะสมไว้ในความทรงจำโดยผ่านส่วนของประสบการณ์ที่ได้รับมาในอดีต (past to experience) ธงชัย สันติวงษ์ (2539: 37)

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2530: 13) ได้สรุปจาก fishbein and azen ไว้ว่า ทัศนคติประกอบไปด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคลที่มีต่อวัตถุและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น

วิธีการวัดทัศนคติ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ทัศนคติ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ความเชื่อ ประสบการณ์ เป็นต้นวาระต้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งเชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2527: 67) ได้อธิบายถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ ดังนี้

1) การศึกษาทัศนคติ เป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคล ความรู้สึกคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2) ทศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ฉะนั้น การวัดทศนคติจึงเป็นการวัดทางอ้อม จากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบ แบบแผน คงที่ ซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์

3) การศึกษาทศนคติของบุคคลนั้นไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทาง ทศนคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มของทศนคตินั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2535: 178) ได้กล่าวต่อไปอีกว่า การวัดทศนคติจะต้องทำความเข้าใจก่อนที่จะทำการวัด ทศนคติ มี 3 ประการ คือ

1) เนื้อหา (content) การวัดทศนคติต้องมีสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้แสดงกิริยาท่าทีออกมา สิ่งเร้าโดยทั่วไปได้แก่เนื้อหาที่ต้องการวัด เช่น ต้องการวัดทศนคติต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับครอบครัวของบุคคล เนื้อหาที่เป็นสิ่งเร้าในที่นี้คือ สถานการณ์ตัดสินใจเกี่ยวกับครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2) ทิศทาง (direction) การวัดทศนคติโดยทั่วไปกำหนดให้ทศนคติที่มีทิศทางเป็นเส้นตรง และต่อเนื่องกันในลักษณะเป็น ซ้าย-ขวา หรือ บวก-ลบ กล่าวคือ เริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็นด้วยลงเรื่อย ๆ จนถึงมีความรู้สึกเฉย ๆ และลดต่อไปเป็นเห็นด้วย จนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อยู่ในเส้นตรงเดียวกันและต่อเนื่องกัน

3) ความเข้มข้น (intensity) กิริยาท่าทีหรือความรู้สึกที่แสดงต่อสิ่งเร้านั้นมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน ถ้ามีความเข้มข้นสูงไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดก็ตามจะมีความรู้สึก หรือ กิริยาท่าทีรุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มข้นปานกลาง

นอกจากนี้ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2535: 180) ยังได้กล่าวอีกว่า การสร้างข้อความวัดทศนคติหรือการสร้างแบบวัดทศนคติโดยทั่วไปประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นข้อความที่เรียกว่าข้อความวัดทศนคติ (statement attitudes) 2) ส่วนที่เป็นคำตอบ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่าหรือเรียกกันว่า มาตรวัดทศนคติ (attitudes scales) ฉะนั้น วิธีการสร้างข้อความวัดทศนคติควรยึดหลักดังนี้

1) ข้อความที่สร้างขึ้น สามารถโต้แย้งได้ และการโต้แย้งนั้นต้องเป็นความคิดเห็นมิใช่ข้อเท็จจริง

2) ข้อความวัดทศนคติต้องมีความหมายสมบูรณ์ และชี้ให้เห็นทศนคติอย่างเด่นชัดเพียงประเด็นเดียว

3) ข้อความวัดทัศนคติต้องเป็นข้อความง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ควรเขียนเป็นประโยคเอกัตถประโยค

4) ข้อความวัดทัศนคติ ต้องสั้นกระชับรัด และได้ใจความชัดเจน

5) ข้อความวัดทัศนคติแต่ละข้อต้องมีความคิดหรือใจความเดียวหากมีหลายความคิดหรือหลายใจความ จะทำให้กำกวม และยุ่งยากในการวิเคราะห์อย่างเช่น ข้อความวัดทัศนคติการคุมกำเนิด เป็นข้อต่อศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ข้อความนี้มีสองใจความคือการคุมกำเนิดข้อต่อศาสนากับการคุมกำเนิดเป็นการข้อต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งก่อให้เกิดความลำบากใจในการตอบ คือถ้าหากเห็นว่าการคุมกำเนิดข้อต่อศาสนาแต่ไม่เห็นข้อต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและจะตอบอย่างไรดี

6) การใช้ภาษาในข้อความวัดทัศนคติ

- ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายไม่ควรใช้ศัพท์เทคนิคทางวิชาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะกับผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงหรือไม่ก็ตาม

- การใช้คุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ หากหลีกเลี่ยงได้ก็ไม่ควรให้มีข้อความวัดทัศนคติ ทั้งนี้ เนื่องจากคำคุณศัพท์โดยส่วนใหญ่จะทำให้ข้อความวัดทัศนคติกำกวมไม่ชัดเจน เช่น คำว่า ทั้งหมด เสมอ ๆ ไม่เลย ไม่เคย เป็นครั้งคราว สวยมาก เป็นต้น

- ข้อความวัดทัศนคติ ไม่ควรใช้ประโยคปฏิเสธโดยเฉพาะปฏิเสธซ้อน ห้ามใช้เด็ดขาด ทั้งนี้ เนื่องจากประโยคปฏิเสธนั้นเข้าใจยาก และเมื่อคำตอบเป็นปฏิเสธด้วย ก็จะทำให้เป็นปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ กล่าวคือถ้าตอบว่าเห็นด้วย จะแปลว่าไม่เห็นด้วยและถ้าตอบว่าไม่เห็นด้วยจะแปลว่าเห็นด้วย เป็นต้น

ส่วนพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 106-108) ได้กล่าวถึงมาตรฐานวัดทัศนคติที่ใช้ในการวิจัยว่ามีอยู่หลายชนิดและมีอยู่ 3 ชนิดที่นิยมใช้กัน คือ

- 1) วิธีของเทอร์สไตน์
- 2) วิธีของลิเคิร์ท
- 3) วิธีวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (วิธีของออสกูด)

จากการพิจารณาวิธีการวัดทัศนคติทั้ง 3 ชนิด พบว่าวิธีการของลิเคิร์ท จะมีความเหมาะสมที่สุดในการวัดทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

วิธีของลิเคิร์ท

มาตรวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ท กำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่บรรจุลงในมาตรวัดประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทั้งในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) และมีจำนวนพอ ๆ กัน ข้อความเหล่านี้ก็อาจจะมีประมาณ 18-20 ข้อความ การกำหนดน้ำหนักคะแนนการตอบแต่ละตัวเลือก การกระทำภายหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธี arbitrary weighting method ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุด ขั้นตอนการสร้างมาตรวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ท

- 1) ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าต้องการศึกษาทัศนคติของใครที่มีต่อสิ่งใด
- 2) ให้ความหมายของทัศนคติต่อสิ่งที่จะศึกษานั้นให้แจ่มชัด เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่เป็น psychological object นั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง
- 3) การสร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของสิ่งที่จะศึกษาให้ครบถ้วนทุกแง่มุม และต้องมีข้อความที่เป็นไปในทางบวก และทางลบมากพอต่อการที่เมื่อนำไปวิเคราะห์แล้ว เหลือจำนวนข้อความที่ต้องการ
- 4) ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งทำได้โดยผู้สร้างข้อความเองและนำไปให้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบโดยพิจารณาในเรื่องของความครบถ้วนของคุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนลักษณะการตอบกับข้อความที่สร้างว่าสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด เช่น พิจารณาว่าควรจะให้คำตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง, เห็นด้วย, เฉย ๆ, ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ "ชอบมากที่สุด, ชอบมาก, ปานกลาง, ชอบน้อย, ชอบน้อยที่สุด" เป็นต้น
- 5) ทำการทดลองขั้นต้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยการนำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้งหนึ่ง และเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดทัศนคติทั้งหมดด้วย
- 6) กำหนดการให้คะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก โดยทั่วไปที่นิยมใช้ คือ กำหนดคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 หรือ 4 3 2 1 0 สำหรับข้อความทางบวก และ 1 2 3 4 5 หรือ 0 1 2 3 4 สำหรับข้อความทางลบซึ่งการกำหนดแบบนี้เรียกว่า arbitrary weighting method ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกมากในทางปฏิบัติ

ภาคสรุป (Overview)

การส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ถือได้ว่าเป็นการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวม รวมไปถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นด้วย การทำให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางทางการศึกษา และการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ - ภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญต่อการศึกษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนในพื้นที่ อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท เพราะรายได้ส่วนหนึ่งที่ประชาชนในท้องถิ่นได้รับ ก็คือ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ เช่น รายได้จากความเป็นมัคคุเทศก์และที่พักอาศัยตลอดจนถึงอาหาร เป็นต้น

ดังนั้น การศึกษา (education) จึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อมุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน ให้สามารถดำรงสถานภาพและอำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการเกษตรและป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเดียวกับสถานที่วิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาภูมิลำเนาของผู้วิจัยด้วย จึงต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของชุมชนบ้านโป่งในการรองรับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต รวมทั้งยืนยันการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ การพัฒนาชนบท ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ในชุมชนบ้านโป่ง ให้ยั่งยืนสืบไป

บทที่ 3
วิธีการวิจัย
(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จะเน้นเกี่ยวกับคนหรือประชาชนที่อาศัยในพื้นที่บ้านโป่งว่าประชาชนเหล่านั้นจะมีความรู้และทัศนคติอย่างไรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย
(Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาชุมชนบ้านโป่งให้เป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
- 2) ประชาชนบ้านโป่งโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรซึ่งมีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ทางการเกษตรที่น่าสนใจควรค่าแก่การอนุรักษ์
- 3) พื้นที่ของชุมชนบ้านโป่ง อยู่ในเขตการพัฒนาของโครงการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นผู้รับผิดชอบ จึงทำให้สะดวกในการวิจัย ตลอดจนผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะประโยชน์ต่อโครงการฯ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่จะเข้าไปพัฒนาพื้นที่ในชุมชนบ้านโป่งต่อไป

ผู้ให้ข้อมูล
(The Respondents)

การวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครอบครัวของชุมชนบ้านโป่ง โดยการสุ่มจาก 168 ครอบครัว สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกหัวหน้าครอบครัวขึ้นมาเป็นผู้ให้ข้อมูลเพราะว่าหัวหน้าครอบครัวมีอำนาจการตัดสินใจได้ดีกว่าสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งการกระทำใด ๆ ก็ตาม

หัวหน้าครอบครัวมีส่วนสำคัญมากในการจะขึ้น่า อีกทั้งสมาชิกภายในครอบครัวโดยส่วนใหญ่ก็ จะมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันหัวหน้าครอบครัว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงระบุให้หัวหน้า ครอบครัวเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนประชาชน 168 ครอบครัวอย่างแท้จริง

หน่วยการวิเคราะห์ในการวิจัยคือหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรที่ ได้จากการสุ่มตัวอย่างเพื่อ หาตัวแทนมาวิเคราะห์ทางสถิติอื่นจะทำให้มีความแม่นยำ ความ เชื่อมั่นสูง และยังสามารถศึกษาข้อมูลได้กว้างขวางและลึกซึ้ง อีกทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาและแรงงาน เพราะเป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าประชากร (Cochran. 1996: 2 ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ , 2540: 84)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนบ้านโป่งที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจำนวน 168 คน เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อ เป็นตัวแทนของประชากรที่ถูกต้องสำหรับขนาดตัวอย่างได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ คิดคำนวณโดยใช้สูตรทางสถิติของ Pagoso Garcia and Leon ในนำชัย ทนุผล (2537: 17)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะเป็น

$$n = \frac{168}{1 + 168(0.05)^2}$$

$$n = 118$$

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการรวบรวมข้อมูล = 118

สำหรับเทคนิคการสุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและหาช่วงของการสุ่ม (sampling interval) ในสูตรคำนวณของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 88-89) โดยมีขั้นตอนดังนี้

$$\text{sampling interval (1)} = \frac{N}{n}$$

เมื่อ

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 เรียงลำดับเลขที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดของประชาชนบ้านโป่งที่เป็นหัวหน้าครอบครัว

ขั้นที่ 2 คำนวณช่วงการเลือกตัวอย่าง (sampling interval) โดยใช้สูตร N/n ดังนั้นช่วงการเลือกตัวอย่างของประชาชนบ้านโป่งที่เป็นหัวหน้าครอบครัวคือ $168/118 = 1$

ขั้นที่ 3 สุ่มหน่วยเริ่มต้น ซึ่งอาจใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยเริ่มจากบ้านเลขที่ 1 ซึ่งหน่วยต่อไปก็คือ 2, 3, 4.... จนครบ 168 คน และเลขที่สุ่มออกมาจะเป็นหน่วยตัวอย่างจำนวน 118 คน ที่ผู้วิจัยจะศึกษาต่อไป

การสุ่มแบบมีระบบนี้จะต้องคำนึงถึงบัญชีรายชื่อของประชาชนบ้านโป่งเป็นหลัก และต้องเรียงลำดับตัวอักษร เพราะถือว่าการเรียงโดยการสุ่มแล้ว พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 89)

ตัวแปรและการวัดตัวแปร (Variables and Measurement)

การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งเป็นนามธรรม (construct) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหาการวิจัยได้กระจ่างตรงกัน จึงจำเป็นต้องนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

อายุ หมายถึง อายุของผู้ให้ข้อมูลนับถึงวันที่ให้สัมภาษณ์ เฉลี่ย 6 เดือนถือเป็น 1 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เรียนจบจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

อาชีพ หมายถึง อาชีพเกษตรที่ประชาชนบ้านโป่งกำลังประกอบอาชีพอยู่

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้รวมที่เป็นเงินสดของสมาชิกในครอบครัวต่อปีในปี 2542 หน่วยเป็นบาทต่อปี

จำนวนพื้นที่ถือครอง หมายถึง พื้นที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย การทำการเกษตรทุกชนิด หน่วยเป็นไร่

จำนวนปีที่อาศัยในหมู่บ้านนี้ หมายถึง จำนวนปีของผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนับถึงวันที่ให้สัมภาษณ์ เฉลี่ย 6 เดือน ถือเป็น 1 ปี

การมีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือภายนอกหมู่บ้าน

การฝึกอบรม หมายถึง การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์ในช่วงปี 2541 มาจนถึงปัจจุบัน

การติดต่อสอบถาม หมายถึง การติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ จากนักพัฒนาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ในช่วงปี พ.ศ. 2541 มาจนถึงปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์จากป่า หมายถึง ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าและได้รับประโยชน์จากป่าทั้งทางตรงและทางอ้อม

การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโป่งของประชาชนบ้านโป่ง

ประโยชน์ของป่าบ้านโป่ง หมายถึง ประโยชน์ของป่าบ้านโป่งต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง

ป่าบ้านโป่งกับความสัมพันธ์ของกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่เหมาะสมและสามารถนำเข้ามาพัฒนาบ้านโป่ง รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ หมายถึง ความรู้ ความจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาบ้านโป่งอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีองค์ประกอบดังนี้ คือ ก) การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน ข) การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ค) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ, 2540: 403) โดยผู้วิจัยจะพัฒนาแบบทดสอบเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ และสร้างข้อความเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าว จำนวน 40 ข้อ และให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบที่ตนคิดว่าถูกที่สุด หากผู้ให้ข้อมูลตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนแต่ละข้อความมารวมกัน เป็นคะแนนเกี่ยวกับระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

0.00 - 0.50 หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

0.51 - 1.00 หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีองค์ประกอบดังนี้คือ ก) การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน ข) การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ค) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือการ

อนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2540: 403) โดยผู้วิจัยจะพัฒนาแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่งจะสร้างข้อความเกี่ยวกับองค์ประกอบของแนวคิดดังกล่าว จำนวน 24 ข้อ โดยแบ่งข้อความที่แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ในทางที่ดี (ทางบวก) จำนวน 12 ข้อ และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) จำนวน 12 ข้อ เท่ากัน และให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบที่ตนคิดว่าดีและไม่ดี หากผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบว่าดีจะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบว่าไม่ดีจะได้ 0 คะแนน ซึ่งในความหมายของคะแนนเป็นดังนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เป็นไปในทางบวก

0 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

จากนั้นนำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์เฉลี่ยโดยคำนวณจากสูตรดังนี้

$$WMS = \frac{2f_1 + 1f_2}{TNR}$$

เมื่อ WMS คือ น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score)

f1 คือ ความถี่ของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่า "เห็นด้วย"

f2 คือ ความถี่ของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่า "ไม่เห็นด้วย"

TNR คือ จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (Total Number of Rating)

โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยไว้ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.50 หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ อยู่ในระดับที่ไม่ดี (ทางลบ)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 0.51 - 1.00 หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ อยู่ในระดับที่ดี (ทางบวก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(Research Instrument)

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องแบบสัมภาษณ์โครงสร้างแน่นอน (structured interview schedule) โดยแบ่งสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลทางเศรษฐกิจ สังคม ของกลุ่มตัวอย่าง คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อครัวเรือนต่อปี ศาสนา และการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ คือแบบทดสอบแบบจำกัดคำตอบ (fixed-response-type) ที่มีคำตอบจำกัดภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้อย่างจำกัดแบบถูกผิด (true-false) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์วัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่ง หากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

ส่วนการทดสอบเครื่องมือที่ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงของเนื้อหา (content validity) จากนั้นนำไปทดสอบ (pretest) กับประชาชนในบ้านโป่ง รวมจำนวน 30 คน จากสมาชิกที่ไม่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างเพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าคุณภาพแล้วปรับปรุงแก้ไขจนแน่ใจว่าได้ค่าคุณภาพตามเกณฑ์กำหนดไว้ ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบหาอำนาจการจำแนก (discrimination power) เนื่องจากข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดด้านพุทธิปัญญา (cognitive domain) โดยใช้สูตรสัดส่วนของความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ ซึ่งเป็นการหาค่าอำนาจการจำแนกเป็นรายข้อ ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 130) ดังนี้

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

เมื่อ r = ค่าอำนาจการจำแนกเป็นรายข้อ

R_u = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มคะแนนสูง

R_e = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มคะแนนต่ำ

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ทำการ pretest แบบทดสอบจากกลุ่มทดสอบ 30 คน ดังกล่าว แล้วแยกกระดาษคำตอบเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุด-ต่ำสุด

2) แยกกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากันอย่างละครึ่ง

3) หากจำนวนคนที่ตอบถูกของแต่ละกลุ่มในข้อเดียวกัน แล้วแทนที่ในสูตรจะได้ค่าอำนาจการจำแนกเป็นรายข้อ

ค่าอำนาจการจำแนกมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 ถ้าค่าอำนาจการจำแนกมีค่าเป็นบวกและเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีอำนาจการจำแนกสูง ส่วนข้อทดสอบที่มีอำนาจการจำแนกเป็นลบและเท่ากับ 0 แสดงว่าไม่มีอำนาจการจำแนกและในกรณีนี้ค่าที่เหมาะสมจะอยู่ระหว่าง 0.40-0.60 ซึ่งเป็นค่าแบบทดสอบที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป จากผลการทดสอบความรู้ (Knowledge testing) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบที่บ้านท่ายาว ตำบลป่าไร่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการทดสอบอำนาจการจำแนก พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.52 ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าค่าที่ได้มีอำนาจการจำแนกที่เหมาะสม

2. แบบทดสอบทัศนคติ ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ว่าเครื่องมือให้ผลการวัดที่สม่ำเสมอแน่นอนคงที่ (stability or consistency) มากน้อยเพียงใด โดยวิธีของ Kuder-Richardson ในสูตร K.R.21 ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 125) ดังนี้ คือ

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1-x(\bar{n}-x)}{nst^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} = ค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

$\bar{x}$ = น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย

st^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

จากผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบที่บ้านท่ายาว ตำบลป่าไร่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Collection Procedure)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยวางขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ประสานงานกับกำนันตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ใหญ่บ้านบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อเข้าสัมภาษณ์ชาวบ้านบ้านโป่ง ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างมาแล้ว ต่อไป

- 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้
- 3) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แปลความสรุปและรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Data Analysis)

ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำมาถอดรหัสจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social sciences : SPSS/PC)

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 1) ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับขั้นตอนลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม
- 2) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม
- 3) ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) โดยวิธีการคำนวณหาน้ำหนักค่าเฉลี่ยของความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาทั้งหมด รวม 12 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2541 ถึงเดือนตุลาคม 2542

บทที่ 4
ผลการวิจัยและวิจารณ์
(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนบ้านโป่ง จำนวน 118 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) และการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ได้นำผลการวิจัยเป็นส่วนเดียวกัน ซึ่งได้นำเสนอเป็นตอน ๆ ในรูปของตารางข้อมูล ประกอบคำบรรยายเป็นความเรียงเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ความรู้ของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ทัศนคติของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อายุ หมายถึง อายุของผู้ให้ข้อมูลนับถึงวันที่ให้สัมภาษณ์เศษเกิน 6 เดือน ถือเป็น 1 ปี จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 33 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และร้อยละ 28 อยู่ในช่วง 51–60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 48 ปี ซึ่งผู้ใหญ่ผู้นี้จะเป็นตัวของตัวเอง ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ตามแต่อารมณ์หรือเหตุการณ์การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ก็จะใช้ดุลพินิจจากประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา มากกว่าการตัดสินใจตามความคิดเห็นของคนอื่น (สุนิลา ทนุผล (2540: 34) ใน อโนทัย เพ็ชรคงชล (2540: 40)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
30 ปี และน้อยกว่า	3	2.5
31 – 40 ปี	31	26.3
41 – 50 ปี	39	33.0
51 – 60 ปี	33	28.0
61 ปี และมากกว่า	12	10.2
รวม	118	100.0
$\bar{X} = 48$	S.D. = 5.277	R = 30

จำนวนปีที่ผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่ในบ้านโปง หมายถึง จำนวนปีของผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนับถึงวันที่สัมภาษณ์เศษเกิน 6 เดือนถือเป็น 1 ปี จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 33 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านระหว่าง 31 – 45 ปี และร้อยละ 28 อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 15 ปี และน้อยกว่า ร้อยละ 21.2 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านระหว่าง 16 – 30 ปี ร้อยละ 13.6 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านระหว่าง 46-50 ปี และร้อยละ 4.2 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านระหว่าง 51 ปี และมากกว่า

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโปงระหว่าง 31-45 ปี ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ได้อาศัยอยู่ในบ้านโปงมาตั้งแต่กำเนิดแล้ว ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโปง 15 ปี และน้อยกว่า จะเป็นบุคคลที่ย้ายถิ่นฐานมาจากหมู่บ้านอื่นหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่เพิ่งเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโปง

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามช่วงเวลา (ปี) ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ช่วงเวลา	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
15 ปี และน้อยกว่า	33	28.0
16 – 30 ปี	25	21.2
31 – 45 ปี	39	33.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ช่วงเวลา	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
46 – 50 ปี	16	13.6
51 ปี และมากกว่า	5	4.2
รวม	118	100.0
$\bar{X} = 29.008$	S.D. = 1.459	R = 58.00

ระดับการศึกษา ผลการวิจัยในตารางที่ 3 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 71.2 ระบุว่า จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 8.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายและสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 5.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลมีฐานะยากจนและอาศัยอยู่ในชนบทที่ด้อยโอกาสในการเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือสถาบันชั้นสูงกว่า และการศึกษามากบังคับในช่วงระยะเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลเรียนหนังสืออยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีจำนวนรองลงมานั้นเนื่องจากการขยายการศึกษาภาคบังคับจากประถมศึกษาตอนต้น (4 ปี) มาเป็นประถมศึกษาตอนปลาย (6 ปี) และทำให้การศึกษาจึงเข้าไปมีบทบาทในชนบทมากขึ้น

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
ประถมศึกษาตอนต้น	84	71.2
ประถมศึกษาตอนปลาย	10	8.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	5.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	5.9
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	10	8.5
รวม	118	100.00

รายได้ ผลการวิจัยในตารางที่ 4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 36.45) มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.0 มีรายได้อยู่ในช่วง 20,000 บาทและน้อยกว่า ร้อยละ 23.0 มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 4.2 มีรายได้ในช่วง 60,001 – 80,000 บาท ร้อยละ 3.4 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 80,001 และมากกว่า สำหรับรายได้เฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลคือ 35,593.22 บาทต่อปี เมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยของคนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2542 มีรายได้เฉลี่ย 41,963 บาท (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่: ไม่ระบุหน้า) จะพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยรวมของประชากรในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้มีรายได้ในระดับที่ต่ำกว่าประชากรโดยทั่วไป ซึ่งอาจมีฐานะความเป็นอยู่ต่ำกว่า ทั้งนี้ก็เพราะว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่ำ ทำให้การศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำไปด้วย เหล่านี้จะส่งผลไปถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนคุณภาพชีวิตด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศจะสามารถยกระดับรายได้คุณภาพชีวิตรวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนบ้านโป่งได้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับรายได้/ปี

รายได้/ปี	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
20,000 และน้อยกว่า	39	33.0
20,001 – 40,000	43	36.4
40,001 – 60,000	27	23
60,001 – 80,000	5	4.2
80,001 และมากกว่า	4	3.4
รวม	118	100.0

$$\bar{X} = 35593.220$$

$$S.D. = 23951.603$$

$$R = 150000$$

อาชีพหลัก ผลการวิจัยในตารางที่ 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.0) ระบุว่า ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 19.5) ระบุว่าประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 8.5) ระบุว่าประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 6.8) ระบุว่าประกอบอาชีพรับราชการและ (ร้อยละ 4.2) ระบุว่าประกอบอาชีพเก็บหาของป่าเป็นอาชีพหลัก

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นอาชีพหลัก เนื่องจากเป็นอาชีพที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถได้รับเงินค่าจ้างเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ และพื้นที่การเกษตรในหมู่บ้านอิงไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรจึงทำให้ประชาชนบ้านอิงส่วนใหญ่หันมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพหลัก อีกประการหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงก็คือ ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมีราคาต่ำ และทำให้ประสบกับภาวะการขาดทุน ดังนั้นจึงนิยมประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพหลักตามเหตุผลข้างต้น

อาชีพรอง ผลการวิจัยในตารางที่ 5 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.5) ระบุว่า ประกอบอาชีพเก็บหาของป่าเป็นอาชีพรอง (ร้อยละ 34.7) ระบุว่า ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง (ร้อยละ 10.0) ระบุว่า ประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพรอง และ (ร้อยละ 6.8) ระบุว่า ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า หลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลได้ประกอบอาชีพหลักแล้วจะมีเวลาว่างในการประกอบอาชีพรอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว เนื่องจากรายได้ที่เกิดจากอาชีพหลักนั้นเป็นรายได้ที่น้อยเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยรวมของประชากรในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่: ไม่ระบุปีที่พิมพ์) ดังนั้นประชาชนบ้านอิงจึงนิยมประกอบอาชีพรองหลังเสร็จสิ้นการประกอบอาชีพหลัก ตามเหตุผลข้างต้น

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง

อาชีพหลัก/อาชีพรอง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
- รับจ้างทั่วไป	72	61.0
- เกษตรกรรม	23	19.5
- ค้าขาย	10	8.5
- รับราชการ	8	6.8
- เก็บหาของป่า	5	4.2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อาชีพหลัก/อาชีพรอง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพรอง		
- เกือบหาของป่า	56	47.5
- เกษตรกรรม	41	34.7
- ค้าขาย	13	10.0
- รับจ้างทั่วไป	8	6.8
รวม	141	100.0

สถานภาพการถือครองที่ดินทำกินและจำนวนที่ถือครอง (ไร่) ผลการวิจัยในตารางที่ 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.4) ระบุว่าพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองทั้งหมด (ร้อยละ 12.7) เจ้าของที่ดินให้ทำเปล่า และ (ร้อยละ 0.8) เช่าที่ดินทำกินทั้งหมด ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองทั้งหมด โดยมีมากถึงร้อยละ 86.4 และในจำนวนผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ร้อยละ 69.6 ได้ถือครองที่ดินทำกินเป็นของตนเองน้อยกว่า 3 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่น้อยต่อการทำการเกษตร เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน และอาจจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานะภาพการถือครองที่ดินทำกิน และจำนวนที่ถือครอง (ไร่)

สถานภาพการถือครองที่ดินทำกิน/ จำนวนที่ถือครอง (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ดินทำกินเป็นของตนเองทั้งหมด	102	86.4
น้อยกว่า 3 ไร่	71	69.6
3 – 6 ไร่	22	21.6
6 – 9 ไร่	7	6.9
9 – 12 ไร่	2	2.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สถานภาพการถือครองที่ดินทำกิน/ จำนวนที่ถือครอง (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
เช่าที่ดินทำกินทั้งหมด	1	0.8
3 – 6 ไร่	1	100.0
เช่าที่ดินทำกินเป็นบางส่วน	-	-
เจ้าของที่ดินให้ทำเปล่า	15	12.7
น้อยกว่า 3 ไร่	11	73.3
3 – 6 ไร่	3	20.0
9 – 12 ไร่	1	6.7
รวม	118	100.0

จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยในตารางที่ 7 พบว่า จำนวนสมาชิกเฉลี่ยที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลเท่ากับ 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 49.2) มีสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลอยู่ระหว่าง 3 – 4 คน (ร้อยละ 32.2) มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลอยู่ระหว่าง 5 – 6 คน (ร้อยละ 14.4) มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลอยู่ระหว่าง 1 – 2 คน และ (ร้อยละ 4.2) มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล อยู่ระหว่าง 7 – 8 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล

จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ (คน) ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
1 – 2 คน	17	14.4
3 – 4 คน	58	49.2
5 – 6 คน	38	32.2
7 – 8 คน	5	4.2
รวม	118	100.0

$$\bar{X} = 4.042 \quad \text{S.D.} = 1.504$$

จำนวนสมาชิกเฉลี่ยที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลที่ทำ
งานหาเงินได้ ผลการวิจัยในตารางที่ 8 พบว่า จำนวนดังกล่าวนี้สมาชิกที่ทำงานหาเงินได้เป็น
ดังนี้ (ร้อยละ 71.2) สมาชิกสามารถทำงานหาเงินได้อยู่ 1 - 2 คน และ (ร้อยละ 27.2) สมาชิก
สามารถทำงานหาเงินได้อยู่ระหว่าง 3 - 4 คน (ร้อยละ 0.8) สมาชิกสามารถทำงานหาเงินได้
อยู่ระหว่าง 5 - 6 คน และ 7 - 8 และ 6.8 คน ตามลำดับ และในจำนวนสมาชิกเฉลี่ยที่อาศัยอยู่
ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลเท่ากับ 4 คน ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยที่
ทำงานหาเงินได้เพียง 2 คนเท่านั้น

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลที่
ทำงานหาเงินได้

จำนวนสมาชิกที่ทำงานหาเงินได้ (คน)	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
1 - 2 คน	84	71.2
3 - 4 คน	32	27.2
5 - 6 คน	1	.8
7 - 8 คน	1	.8
รวม	118	100.0

$$\bar{X} = 2.186 \quad S.D. = 1.109$$

การมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกลุ่มที่มีกิจกรรมในหมู่บ้านหรือภายนอก
หมู่บ้าน จากผลการวิจัยในตารางที่ 9 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.0) ได้เข้ามามี
ส่วนร่วมในกลุ่มเกษตรกร (ร้อยละ 18.0) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ
9.0) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ และ (ร้อยละ 7.0) ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่ม
เกษตรกรมากกว่ากลุ่มอื่นซึ่งสรุปได้ว่าประชาชนในหมู่บ้านโป่งได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรม

ประเภทกลุ่ม	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- กลุ่มเกษตรกร	78	66.0
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	8	7.0
- กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	21	18.0
- กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์	10	9.0
รวม	118	100.0

การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์ในช่วงปี พ.ศ. 2541 มาจนถึงปัจจุบัน จากการวิจัยในตารางที่ 10 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 73.7 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพราะไม่ได้รับข่าวสารและไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากผู้นำหมู่บ้านและร้อยละ 26.3 เคยเข้ารับการฝึกอบรมซึ่งเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องของการเกษตรกรรม เช่นในเรื่องของการเพิ่มผลผลิตในนาข้าวและการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชจากกรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- เคยเข้ารับการฝึกอบรมในด้านเกษตรกรรม	31	26.3
- ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพราะขาดการประชาสัมพันธ์	87	73.7
รวม	118	100.0

การติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ จากนักพัฒนาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนในช่วงปี พ.ศ. 2541 มาจนถึงในปัจจุบัน จากผลการวิจัยในตารางที่ 11 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 91.5 ไม่มีการติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ จากนักพัฒนาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ทั้งนี้เพราะผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มุ่งที่จะประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยมองข้ามความสำคัญของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาพัฒนาตนเองและหมู่บ้านได้ และร้อยละ 8.5 มีการสอบถามข้อมูลและความรู้

ต่าง ๆ จากนักพัฒนาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ทั้งนี้เพราะผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวได้เห็นความสำคัญขององค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาความเป็นอยู่ของเขาและหมู่บ้านให้ดีขึ้นได้

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่มีการติดต่อสอบถามความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- มีการติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ		
จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน	10	8.5
- ไม่มีการติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน	108	91.5
รวม	118	100.0

การใช้ประโยชน์จากป่าของผู้ให้ข้อมูล สภาพป่าในหมู่บ้านโป่งค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์สูง ผลการวิจัยในตารางที่ 12 พบว่า ร้อยละ 81.4 ของผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ได้มีการใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโป่ง และร้อยละ 18.6 ระบุว่าไม่ใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโป่ง ทั้งนี้เพราะต้องออกไปรับจ้างในตัวเมืองเชียงใหม่ ป่าบ้านโป่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งประชาชนบ้านโป่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. ใช้เป็นแหล่งหรือเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนบ้านโป่งเอง
2. ใช้เป็นแหล่งอาหารของประชาชนเองคือ ประชาชนบ้านโป่งสามารถเก็บหาเห็ดและพืชป่าต่าง ๆ จากป่าบ้านโป่งนำมาประกอบอาหารได้
3. ใช้เป็นแหล่งผลิตพืชสมุนไพรสำหรับรักษาโรคบางชนิดได้ เช่น กวางเครือ และหญ้าถอดปล้อง โดยเฉพาะหญ้าถอดปล้องมีสรรพคุณในการรักษาโรคนิวโมโตได้ เป็นต้น
4. ใช้เป็นแหล่งหารายได้เสริมให้กับประชาชนบ้านโป่งเอง เช่น ประชาชนบ้านโป่งเข้าไปหาเก็บเห็ดและพืชป่าต่าง ๆ ตามฤดูกาลออกจากป่ามาบริโภค พอเหลือจากบริโภคก็นำไปขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่ประชาชนบ้านโป่งได้

นอกจากป่าบ้านโป่งจะมีประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ป่าบ้านโป่งยังช่วยให้อุณหภูมิในหมู่บ้านโป่งอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ประชาชนบ้านโป่งได้รับอากาศค่อนข้างเย็นสบายไม่ร้อนเกินไป

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่มีการใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโปง

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- เคยมีการใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโปง	96	81.4
- ไม่เคยมีการใช้ประโยชน์จากป่าบ้านโปง	22	18.6
รวม	118	100.0

การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง จากผลการวิจัยในตารางที่ 13 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 87.3 ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง เป็นการมีส่วนร่วมในการทำแนวกันไฟ การไม่ตัดไม้จากป่าบ้านโปงเป็นต้น และร้อยละ 12.7 ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวได้ระบุว่า มองเห็นป่าบ้านโปงมีความอุดมสมบูรณ์จึงไม่ยากเข้าไปทำกิจกรรมใด ๆ ในป่าบ้านโปง

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- ผู้ให้ข้อมูลเคยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง	103	87.3
- ผู้ให้ข้อมูลไม่เคยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโปง	15	12.7
	118	100.0

ประโยชน์ของป่าบ้านโปงต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโปง จากผลการวิจัยในตารางที่ 14 พบว่า ร้อยละ 100 ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดระบุว่าป่าบ้านโปงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโปงเช่น ประโยชน์ในการรักษาระดับอุณหภูมิภายในหมู่บ้านโปง ประโยชน์ในด้านนันทนาการ ประโยชน์ในด้านการหาเก็บของป่าเป็นต้นจากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าประชาชนบ้านโปงได้มองเห็นถึงความสำคัญของป่าบ้านโปงและยังรู้ว่าป่าบ้านโปง เปรียบเสมือนชีวิตของประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้านโปง

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่เห็นความสำคัญของป่าบ้านโป่งว่ามีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นว่าป่าบ้านโป่งมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง	118	100.0
- ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นว่าป่าบ้านโป่งไม่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง	-	-
รวม	118	100.0

ป่าบ้านโป่งนับได้ว่ามีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่งกิจกรรมที่เหมาะสม และสามารถนำเข้ามาพัฒนาบ้านโป่ง ป่าบ้านโป่ง รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง จากผลการวิจัยในตารางที่ 15 พบว่า ร้อยละ 62.7 ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาบ้านโป่งและป่าบ้านโป่งรวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง ในขณะที่เดียวกันร้อยละ 37.3 ระบุว่า การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิดน่าจะเหมาะสมที่จะนำเข้ามาพัฒนาบ้านโป่งและป่าบ้านโป่งรวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คือร้อยละ 62.7 ได้มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมากกว่าการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพนิเวศบ้านโป่งได้

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาพัฒนาบ้านโป่งและป่าบ้านโป่งรวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง

	จำนวน (N = 118)	ร้อยละ
- การส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	74	62.7
- การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิด	44	37.3
รวม	118	100.0

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศของประชาชน บ้านโป่ง ตำบลป่าไร่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเป็นความรู้ความจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง โดยทำการศึกษาจากประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไร่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอยู่ในระดับใด ซึ่งมีวิธีการวัดโดยให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ที่ตนคิดว่า ถูกที่สุด หากผู้ให้ข้อมูลตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนแต่ละข้อมารวมกันเป็นคะแนนเกี่ยวกับระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้คือ

0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

0.51 - 1.00 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ซึ่งทำการศึกษาในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ 4 องค์ประกอบคือ

ก) การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

ข) การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

ค) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงระดับความรู้ของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศได้อย่างชัดเจน

2.1 การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (nature - based tourism) หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวชื่นชมพรรณไม้ที่หาดูยาก การดูนกหรือสัตว์ป่า รวมไปถึงการได้ชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ, 2540: 403) ผลการวิจัยในตารางที่ 16 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 0.82 ซึ่งหมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ อันได้แก่ ความหมายของการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน การแสวงหาของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน ตลอดจนจุดมุ่งเน้นและลักษณะของการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ ทั้งนี้ยังได้รวมถึงความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะต้องดำเนินการบนฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนนั้นด้วย

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความรู้ในด้านการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน ซึ่งความรู้ที่ผู้ให้ข้อมูลมีมากที่สุดได้แก่ ความหมายของการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องดำเนินการบนพื้นฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรมและชุมชน ส่วนลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานผู้ให้ข้อมูลมีความรู้น้อยกว่าในประเด็นข้างต้น

ตารางที่ 16 แสดงระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

ข้อความ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
- ความหมายของการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน	0.99	มีความรู้
- บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน นักท่องเที่ยวแสวงหาสิ่งใด	0.97	มีความรู้
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยทั่วไปแล้วจะมุ่งเน้นถึงอะไร มากที่สุด	0.95	มีความรู้
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน จัดว่าเป็น การท่องเที่ยวในลักษณะใด	0.82	มีความรู้
- ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องดำเนินการ บนฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน	0.98	มีความรู้
รวม	0.92	มีความรู้

2.2 การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education based tourism) หมายถึงการที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ถึงรายละเอียดของสัตว์ป่า พรรณไม้หรือลักษณะของระบบนิเวศซึ่งในด้านการศึกษสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่การชื่นชมเพื่อความเพลิดเพลินจนถึงการศึกษาในรายละเอียดให้ลึกลงไปอีก นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติได้ด้วยวิธีง่าย ๆ เช่นในระดับต้นนักท่องเที่ยวสามารถดูพฤติกรรมของสัตว์ป่า การฟังเสียงธรรมชาติ การดมกลิ่นดอกไม้ ในระดับสูงขึ้นไปนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้จากการถามมัคคุเทศก์ การฟังการบรรยายหรือการหาเอกสารมาอ่านเพิ่มเติมการใช้เวลา ณ สถานที่แห่งนั้นให้นานยิ่งขึ้น (ใช้เวลาศึกษาหลายวัน) เพื่อศึกษาค้นคว้าหรืออาจจะทำการศึกษาวิจัยจนได้ข้อมูลที่ชัดเจน (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ, 2540 : 403)

ผลการวิจัยในตารางที่ 17 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.69 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้คือ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 0.51 - 1.00 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความรู้ในด้านการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรู้ที่ผู้ให้ข้อมูลมีมากที่สุดคือประโยชน์ของการกำหนดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และส่วนประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนในหัวข้อเกี่ยวกับการสื่อความหมายวัฒนธรรม ด้านกีฬาและนันทนาการ รวมทั้งข้อควรคำนึงถึงการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้ ดังนั้นจะต้องให้ความรู้ในประเด็นดังกล่าวแก่ประชาชนบ้านโป่งด้วยวิธีการจัดให้มีการฝึกอบรม หรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเป็นการเสริมหรือเพิ่มความรู้ให้แก่ประชาชนบ้านโป่ง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาบ้านโป่งอย่างยั่งยืนต่อไป

ตารางที่ 17 แสดงระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษา
ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การ ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม	
	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความรู้
- การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมควร คำนึงถึงสิ่งใดเป็นหลัก	0.34	ไม่มีความรู้
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นฐานการให้ศึกษาด้าน สิ่งแวดล้อมควรประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง	0.91	มีความรู้
- ประโยชน์ของการกำหนดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมมีอะไรบ้าง	0.92	มีความรู้
- การลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของประชาชน บ้านโป่งซึ่งสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้หมายถึงข้อใด	0.89	มีความรู้
- วัฒนธรรมทางด้านกีฬาและนันทนาการของประชาชน บ้านโป่ง เช่น กีฬาชนไก่ สามารถสื่อความหมายให้ นักท่องเที่ยวได้ทราบคือข้อใด	0.38	ไม่มีความรู้
รวม	0.69	มีความรู้

2.3 การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable Management tourism) หมายถึง การที่กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อมหรือสร้างมลพิษในระดับที่เกินความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้เช่น การก่อสร้างอาคารถาวรที่อาจทำลายทัศนียภาพปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่มีการจัดเก็บให้เรียบร้อย หรือแม้กระทั่งความแออัดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีการควบคุมเพื่อมิให้เป็นการทำลายแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรจะมีวิธีการที่จะนำรายได้บางส่วนที่ได้รับจากการ

ท่องเที่ยวมาใช้ในการอนุรักษ์ เช่น รายได้จากการเก็บค่าเข้าชมหรือรายได้จากการเก็บภาษีท่องเที่ยว (มิ่งสรรพ ชาวสะอาด และคณะ, 2540: 403)

ผลการวิจัยในตารางที่ 18 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.67 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้คือ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 0.51 - 1.00 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งความรู้ที่ผู้ให้ข้อมูลมีมากที่สุดคือ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความยั่งยืน ส่วนการจัดการกิจกรรมดูนก การถ่ายรูปนกที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการบินของนก ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากยังไม่มีความรู้ในด้านนี้

ตารางที่ 18 แสดงระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อความ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
- การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความยั่งยืนนั้นควรจะมีการจัดการในด้านใด	0.96	มีความรู้
- กิจกรรมการดูนก การถ่ายรูปนกอาจจะส่งผลกระทบต่อการบินของนก ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการโดยวิธีใด	0.29	ไม่มีความรู้
- กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติมีส่วนส่งผลกระทบต่อพืชพรรณไม้ ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการวิธีใดที่จะให้กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อ พืชพรรณไม้น้อยที่สุด	0.75	มีความรู้

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อความ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ ระบบนิเวศภายใต้การจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
- การเล่นกองไฟ เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบในด้านเสียงต่อสัตว์ป่า ซึ่งอาจทำให้ สัตว์ป่าเกิดการย้ายถิ่นฐาน ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการใน กิจกรรมดังกล่าวโดยวิธีใด	0.61	มีความรู้
- วัดดอยแทนพระผาลองเป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ภายใน หมู่บ้านโป่ง และยังเป็นที่ยังหวังของนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไป ศึกษาและชื่นชมความสวยงามของวัด ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อ โบราณสถานแห่งนี้ ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการเป็น ลักษณะใด	0.73	มีความรู้
รวม	0.67	มีความรู้

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Local participation based tourism)
 ในด้านการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่ง สุนทร พูนเอียด (2538: 30-32) ได้ระบุไว้ว่าการที่จะให้
 ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้นจะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดริเริ่มหรือกล่าว
 อีกร้อยได้ว่า ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมวางแผนงาน ร่วมรับผล
 ประโยชน์ แล้วประชาชนเหล่านั้นจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งสิ่งที่ตามมาก็คือ ความรัก ความ
 ห่วงแหน ในสิ่งที่เขาได้คิดได้ประดิษฐ์ ได้สร้างขึ้นมามีด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งก็จะบ่งบอกถึงความ
 สำเร็จในกิจกรรมที่ประชาชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม เฉกเช่นกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตร
 เชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยในตารางที่ 19 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 ร่วมในชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.82 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้คือ 0.00 -
 0.50 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 0.51 - 1.00
 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่งความรู้ที่ผู้ให้ข้อมูลมีมากที่สุดคือ ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแล้วยอมทำให้กิจการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งประสบผลสำเร็จและยั่งยืนตลอดไป

ตารางที่ 19 แสดงระดับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น

ข้อความ	ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.88	มีความรู้
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่ง ถ้าประชาชนบ้านโป่ง ไม่เข้ามามีส่วนร่วมแล้วกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบ้านโป่งจะประสบผลสำเร็จหรือไม่	0.62	มีความรู้
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไรต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.70	มีความรู้
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในด้านใด	0.92	มีความรู้
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง	0.99	มีความรู้
รวม	0.82	มีความรู้

ตอนที่ 3 ทศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

ทศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) ซึ่งมีวิธีการวัดโดยการให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ที่ตนคิดว่าดีหรือไม่ดี หากผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่ไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน ซึ่งในความหมายของคะแนนเป็นดังนี้ คือ 1 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง และ 0 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง จากนั้นนำคะแนนของสมาชิกทั้งหมดมาคำนวณหาค่า น้ำหนักเฉลี่ย แล้วมีการแบ่งช่วงคะแนนดังนี้ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ทศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ไม่ดี (ทางลบ) และ 0.51 - 1.00 คะแนน หมายถึง ทศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ดี (ทางบวก) ซึ่งทำการศึกษาในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ 4 องค์ประกอบคือ

- ก) การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน
- ข) การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
- ค) การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งว่ามีทัศนคติเป็นไปในทิศทางใด และสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโป่งให้ยั่งยืนต่อไป

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนบ้านโป่ง โดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมดังกล่าว และสามารถแยกเป็นประเด็นได้ชัดเจนดังนี้

1. การท่องเที่ยวธรรมชาติ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสชื่นชมแหล่งธรรมชาติ เช่น น้ำตก พรรณไม้ ที่หาดูยากโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบกับธรรมชาติที่

มีอยู่เดิม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน ซึ่งแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

2. การชื่นชมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว วัฒนธรรมชาวเขา (ประเพณีไล่ชิงช้า) วัฒนธรรมพื้นบ้านต่าง ๆ จะต้องให้ประชาชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 คะแนน ซึ่งแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

3. การท่องเที่ยวธรรมชาติโดยทั่วไปแล้วไม่ควรทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งธรรมชาติ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 ซึ่งแสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ โดยที่นักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะหรือทำลายสภาพนิเวศในบริเวณนั้น

4. นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งที่มีสภาพภูมิอากาศร่มรื่น และไม่มีการตัดวงต้นไม้สุราและสงเสียดัง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.67 ซึ่งแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

5. นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งแล้วไม่จับนกเขาไปเลี้ยงที่บ้านของนักท่องเที่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 ซึ่งแสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งแล้วจับนกเขาไปเลี้ยงที่บ้านของนักท่องเที่ยว ซึ่งในประเด็นนี้จะทำการศึกษาเป็นกรณีศึกษาต่อไป

ผลการวิจัยในตารางที่ 20 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.92 ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 20 แสดงทัศนคติของสมาชิกต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน

ข้อความ	ทัศนคติของสมาชิก	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งแล้วไม่จับนกเขาไปเลี้ยงที่บ้านของนักท่องเที่ยว	0.98	ดี
- การท่องเที่ยวธรรมชาติโดยทั่วไปแล้วไม่ควรทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งธรรมชาติ	0.97	ดี

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติของสมาชิก	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- การท่องเที่ยวธรรมชาติหมายถึง การที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสชื่นชมแหล่งธรรมชาติ เช่น น้ำตก พรรณไม้ที่หายาก โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพภูมิประเทศที่มีอยู่เดิม	0.99	ดี
- การชื่นชมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว วัฒนธรรมชาวเขา (ประเพณีไล่ชิงช้า) วัฒนธรรมพื้นบ้านต่างๆ จะต้องให้ประชาชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม	0.98	ดี
- นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งที่มีสภาพภูมิอากาศร่มรื่นแล้วไม่มีการตั้งวงดื่มสุรา และส่งเสียงดัง	0.67	ดี
รวม	0.92	ดี

เกณฑ์ในการให้คะแนนเพื่อวัดทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ ให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ที่ตนคิดว่าถูก หากผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบที่ถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่ไม่ถูกจะได้ 0 คะแนน ซึ่งในความหมายของคะแนนเป็นดังนี้คือ 1 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง และ 0 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง จากนั้นนำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณหาค่าน้ำหนักเฉลี่ย แล้วมีการแบ่งช่วงคะแนนดังนี้ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ไม่ดี (ทางลบ) และ 0.51 - 1.00 คะแนน หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ดี (ทางบวก)

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนบ้านโป่งโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมดังกล่าว และสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ป่า ป่าไม้ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรสัตว์ป่าและป่าไม้โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

2. สิ่งแวดล้อมสัตว์ป่า เช่น เก้ง กวางป่า ไก่ป่า นก นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปควรรอนุรักษ์ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 คะแนน ซึ่งแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

3. กิจกรรมการดูนก ฟังเสียงนก เกี่ยวชมความงามของน้ำตก เป็นการศึกษาถึงสภาพธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. บนพื้นฐานการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม คือการปลูกจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณค่า และสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ฉะนั้นมนุษย์จึงควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยในตารางที่ 21 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาบ้านโป่งบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.99 ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 21 แสดงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบนพื้นฐาน
ในการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- การให้การศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ป่า ป่าไม้ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรสัตว์ป่าและป่าไม้	0.95	ดี
- สิ่งแวดล้อมสัตว์ป่า เช่น เก้ง กวางป่า ไก่ป่า นก นักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไปควรอนุรักษ์ไว้	1.00	ดี
- กิจกรรมการดูนก ฟังเสียงนก ที่ช่วยชมความงามของน้ำตก เป็นการศึกษาถึงสภาพธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	1.00	ดี
- บนพื้นฐานการให้ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม คือการปลูกจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า	1.00	ดี
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณค่าและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ฉะนั้นมนุษย์จึงควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืน	0.99	ดี
รวม	0.99	ดี

เกณฑ์ในการให้คะแนนเพื่อวัดทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ ให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ที่ตนคิดว่าถูก หากผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบที่ถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่ไม่ถูกจะได้ 0 คะแนน ซึ่งในความหมายหมายของคะแนนเป็นดังนี้คือ 1 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง และ 0 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง จากนั้นนำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณหาค่าน้ำหนักเฉลี่ย แล้วมีการแบ่งช่วงคะแนนดังนี้ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ไม่ดี (ทางลบ) และ 0.51 - 1.00 คะแนน

หมายถึง ทักษะของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโปงอยู่ในระดับที่ดี (ทางบวก)

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนบ้านโปงโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมดังกล่าว และสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. ในการปลูกสร้างบ้านเรือนควรเลือกใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ มากกว่าใช้วัสดุที่มาจากไม้ เช่น การสร้างบ้านด้วยอิฐ ปูน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

2. ควรหลีกเลี่ยงการใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง ซึ่งเป็นการลดการตัดไม้ทำลายป่า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

3. ควรหลีกเลี่ยงการจับสัตว์น้ำในฤดูผสมพันธุ์ ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนสัตว์น้ำและความหลากหลาย ชนิดของสัตว์น้ำ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

4. ควรหลีกเลี่ยงการรับประทานสัตว์ป่าทุกชนิด ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

5. การปลูกพืชเกษตรทุกชนิดควรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี หรือมีการใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

6. การที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติแล้วทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ให้ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

ผลการวิจัยในตารางที่ 22 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งในด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.98 ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 22 แสดงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

ข้อความ	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- ในการปลูกสร้างบ้านเรือนควรเลือกใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ มากกว่าใช้วัสดุที่มาจากไม้ เช่น การสร้างบ้านด้วย อิฐ, ปูน เป็นต้น	0.97	ดี
- ควรหลีกเลี่ยงการใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง	0.97	ดี
- ควรหลีกเลี่ยงการจับสัตว์น้ำในฤดูผสมพันธุ์	0.99	ดี
- ควรหลีกเลี่ยงการรับประทานสัตว์ป่าทุกชนิด ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์	0.98	ดี
- การปลูกพืชเกษตรทุกชนิดควรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีหรือมีการใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด	0.99	ดี
- การที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติแล้วทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ให้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ	0.96	ดี
รวม	0.98	ดี

เกณฑ์ในการให้คะแนนเพื่อวัดทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ ให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ที่ตนคิดว่าถูก หากผู้ให้ข้อมูลเลือกคำตอบที่ถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่ไม่ถูกจะได้ 0 คะแนน ซึ่งในความหมายของคะแนนเป็นดังนี้คือ 1 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง และ 0 คะแนน หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง จากนั้นนำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณหาค่าน้ำหนักเฉลี่ย แล้วมีการแบ่งช่วงคะแนนดังนี้ 0.00 - 0.50 คะแนน หมายถึง ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งอยู่ในระดับที่ไม่ดี (ทางลบ) และ 0.51 - 1.00 คะแนน

หมายถึง ทักษะของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโปงอยู่ในระดับที่ดี (ทางบวก)

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนบ้านโปงโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมดังกล่าว และสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านโปงควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

2. การจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

3. การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการยานพาหนะรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.86 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

4. การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการด้านที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยว ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.85 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

5. การจัดการด้านการแสดงประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

6. การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

7. การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.67 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

8. ในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์เอง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.70 คะแนน ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

ผลการวิจัยในตารางที่ 23 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่งในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.98 ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 23 แสดงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ข้อความ	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- กิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้นในชุมชนบ้านโป่ง ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเองทุก ๆ ด้าน	0.83	ดี
- การจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง	0.83	ดี
- การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการยานพาหนะรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง	0.86	ดี
- การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการด้านที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง	0.85	ดี
- การจัดการด้านการแสดงประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแสดงและลงทุนเอง	0.74	ดี

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล	
	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
- การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้ง และลงทุนเอง	0.53	ดี
- การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการผลิตและจำหน่ายและลงทุนเอง	0.67	ดี
- ในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์เอง	0.70	ดี
รวม	0.75	ดี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน ข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยแท้จริง ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้จะสามารถส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้นในชุมชนบ้านโป่งประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนจริง แล้วจะได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาบ้านโป่งต่อไป ซึ่งมีข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งที่สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

- การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ใหม่ต่อประชาชนบ้านโป่ง หากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนจริง ควรจะเสริมหรือเพิ่มความรู้ให้กับประชาชนบ้านโป่ง ด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานนอกสถานที่ แก่ประชาชนในเรื่องของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพราะประชาชนบ้านโป่งบางกลุ่มยังไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้ประชาชนบ้านโป่งมีความรู้และทัศนคติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และจะได้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

- ควรจะปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ เข้าเสริมในป่าบ้านโป่งให้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและชื่นชม ตลอดจนบอกประโยชน์ของสมุนไพรในแต่ละชนิดว่ามีประโยชน์อย่างไรบ้าง เช่น หน้่าสาบเสือสามารถห้ามเลือดได้ โดยนำไปมาตำแล้วนำไปประคบแผลแล้วเลือดจะหยุดไหล เป็นต้น

- ควรจะปลูกไม้ป่าที่มีร่มและผลกินได้ เพื่อเป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่า ซึ่งจะช่วยให้มีจำนวนสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น เช่น ต้นตะขบ ต้นไทร ต้นมะไฟป่า เป็นต้น

- ชุมชนบ้านโป่งยังขาดโทรศัพท์สาธารณะ กล่าวคือ ประชาชนบ้านโป่งมีความต้องการโทรศัพท์สาธารณะโดยมีเหตุผลว่า หากชุมชนบ้านโป่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนจริง โทรศัพท์สาธารณะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสารและทำให้การดำเนินงานของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐควรจะจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับประชาชนบ้านโป่งกู้ยืม ทั้งนี้การผลิตของที่ระลึกต่าง ๆ ก็จะใช้เงินทุนในการผลิตหรือจะให้เป็นลักษณะเงินทุนหมุนเวียน เพื่อการผลิตของที่ระลึกหรือเงินทุนสำหรับการให้บริการด้านอาหารและอื่น ๆ เนื่องจากประชาชนบ้านโป่งมีรายได้เฉลี่ยอยู่ค่อนข้างต่ำทำให้เงินทุนน้อย สำหรับการดำเนินการดังกล่าวซึ่งอาจจะส่งผลต่อการไม่เพียงพอสำหรับการให้บริการ

- หากมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนจริงจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้ทราบ ตลอดจนจุดเด่นของชุมชนบ้านโป่งเพื่อที่จะได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาและเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่งในจำนวนมาก ๆ ต่อปี แต่จะต้องไม่เกินความสามารถของธรรมชาติ และสภาพนิเวศที่จะรองรับได้ (carrying capacity)

- ควรจะกำหนดช่วงระยะเวลาการท่องเที่ยวในแต่ละฤดูของการท่องเที่ยวว่าในแต่ละช่วงเวลามีอะไรที่น่าสนใจ เพื่อที่จะให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเวลาหรือฤดูกาลที่เขาสนใจ และเข้ามาศึกษาได้ เช่น นักท่องเที่ยวสนใจประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวหรือนวดข้าว จะต้องระบุให้ได้ว่าในแต่ละประเพณีอยู่ในช่วงเดือนไหน เป็นต้น

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
(SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย
(summary)

การวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้รวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครอบครัวบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) และได้เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม และพฤศจิกายน 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อทราบถึงความรู้ของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเป็นไปในทิศทางใด
3. ระบุข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่ง หากมีการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ (interview schedule) ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดสอบความเป็นปรนัย (objective) โดยนำไปสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว หมู่บ้านท่ายาว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเก็บรวบรวมโดยผู้วิจัย สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical Package for the social sciences : SPSS/PC⁺) ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนบ้านโป่ง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุ 48 ปี การศึกษาของผู้ให้ข้อมูลส่วนมากอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น อาชีพหลักที่ประกอบอยู่สม่ำเสมอคือรับจ้างทั่วไปและเกษตรกร

เป็นอาชีพรอง โดยมีรายได้เฉลี่ย 35,593 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากถือครองที่ดินน้อยกว่า 3 ไร่ และจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกับผู้ให้ข้อมูลเฉลี่ย 4 คน และมีสมาชิกที่ทำงานหาเงินได้เฉลี่ย 2 คน ผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่ในบ้านโปงเฉลี่ย 29 ปี

ความรู้ของประชาชนบ้านโปงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโปง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาถึงความรู้ของประชาชนบ้านโปงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่งได้ทำการศึกษาถึงความรู้ของผู้ให้ข้อมูลในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ 4 องค์ประกอบคือ การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า โดยคะแนนเฉลี่ยรวมแล้วผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศทั้ง 4 องค์ประกอบข้างต้น แต่ในบางประเด็นผู้ให้ข้อมูลยังไม่มีความรู้และมีความรู้ที่น้อย ดังนั้นควรส่งเสริมหรือเพิ่มความรู้ให้แก่ประชาชนบ้านโปงในประเด็นที่จะกล่าวในข้อเสนอนี้ต่อไป

ทัศนคติของประชาชนบ้านโปงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาบ้านโปง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาทัศนคติของประชาชนบ้านโปงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ซึ่งได้ทำการศึกษาทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอยู่ 4 องค์ประกอบคือ การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า โดยคะแนนเฉลี่ยรวมแล้วผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโปง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตามองค์ประกอบข้างต้น แต่ในบางประเด็นผู้ให้ข้อมูลยังมีทัศนคติค่อนข้างที่ไม่ดี ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนบ้านโปงในประเด็นที่จะกล่าวในข้อเสนอนี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชน

จากการวิจัยได้รับข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโป่งหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในชุมชนเป็นดังนี้คือ 1) ควรจะเสริมหรือเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศให้กับประชาชนบ้านโป่ง ด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการศึกษาดูงานนอกสถานที่ 2) ควรจะปลูกพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ เข้าเสริม หรือพืชสมุนไพรที่หายไปจากป่าบ้านโป่งแล้วนำกลับมาปลูกใหม่ 3) ควรจะปลูกไม้ป่าที่มีร่มเงาและผลกินได้สำหรับสัตว์ป่า เพื่อที่จะได้เพิ่มจำนวนสัตว์ป่าในป่าบ้านโป่งให้มากขึ้น 4) ประชาชนบ้านโป่งมีความต้องการโทรศัพท์สาธารณะเพื่อการติดต่อสื่อสารได้สะดวกยิ่งขึ้น หากมีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศขึ้นในชุมชน 5) หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบ้านโป่งควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับประชาชนบ้านโป่ง เพื่อเป็นทุนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เช่น เงินหมุนเวียนสำหรับการผลิตของที่ระลึก 6) ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปให้ทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะจุดเด่นหรือจุดขายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ 7) ควรจะจัดทำตารางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบว่าในแต่ละเดือนหรือแต่ละฤดูกาลมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอะไรบ้างที่น่าสนใจ เพื่อนักท่องเที่ยวจะสามารถเลือกกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจได้

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความรู้ของประชาชนบ้านโป่งว่า มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอยู่ในระดับใด รวมทั้งทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาบ้านโป่ง พบว่า ประชาชนบ้านโป่งส่วนใหญ่มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี จากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้กับ 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2) คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาบ้านโป่งตามพระราชดำริ 3) การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการ

พัฒนาบ้านโปง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนต่อไปดังนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1.1 ควรจะสนับสนุนวิทยากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเข้าไปฝึกอบรมให้ความรู้ และปรับทัศนคติของประชาชนบ้านโปงให้มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ

1.2 ควรจะสนับสนุนงบประมาณในด้านการวิจัยเข้าไปวิจัยในเรื่องของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโปง เช่น ในเรื่องของการต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโปง ทั้งนี้เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

1.3 ควรจะช่วยส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโปงให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป ทั้งในและต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาบ้านโปงตามพระราชดำริ

2.1 ควรจะสนับสนุนจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวโดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้ง

2.2 ควรจะจัดวางระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการวิจัยครั้งต่อไป

2.3 ควรจะจัดทำแผนควบคุมดูแลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในหมู่บ้านให้มีความคงทนและถาวรมากที่สุด โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.4 ควรจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาร่วมพัฒนาบ้านโปงให้มีความเจริญอย่างยั่งยืน เช่น กรมป่าไม้ กรมชลประทาน สำนักเร่งรัดพัฒนาชนบท การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ บริษัทท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

3.1 ควรจะเข้าไปสนับสนุนการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโปงอย่างเป็นรูปธรรม เพราะกิจกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาบ้านโปงอย่างยั่งยืนได้

3.2 ควรจะเข้าไปช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโปงให้เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.3 ควรจะเข้าไปเสนอแนวความคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศบ้านโป่ง เช่น แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนการท่องเที่ยวประจำปี เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาบ้านโป่งให้มีความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendations for Further Study)

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครอบคลุมในระดับตำบลหรือทุกตำบลในอำเภอสันทราย เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนในแต่ละตำบล แล้วนำมาเปรียบเทียบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนในแต่ละตำบล ว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะก่อประโยชน์แล้วสามารถนำมาประกอบการพิจารณารูปแบบวิธีการในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศในแต่ละตำบลได้ในอนาคตต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวิธีการดำเนินงานในกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีดำเนินงานในกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้และทัศนคติของประชาชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศอีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่. 2540. Guest Arrivals at accommodation establishment Chiangmai. เชียงใหม่ : ทิพย์เนตรการพิมพ์.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. 2530. การสร้างแบบวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. 2527. การวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ดิเรก ฤกษ์หว่าย. 2527. การพัฒนาการชนบท. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- ธงชัย สันติวงศ์. 2539. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- นำชัย ทนุผล. 2537. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น 30 มีนาคม - 2 เมษายน 2537. เอกสารประกอบการบรรยายในการฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาป่าชุมชน. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- _____. 2540. การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ, เอกสารประกอบการบรรยายในการฝึกอบรมหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ทำไม และอะไร 28 พฤศจิกายน 2540. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นำชัย ทนุผล และ สุนิลา ทนุผล. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. พัฒนาชุมชน หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

นิตยา วิรุฬรัตน์. 2526. ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง กับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นिरนาม. ไม่ระบุปีพิมพ์. ปทานุกรมฉบับหลวง. กรุงเทพมหานคร : ประจักษ์การพิมพ์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. ระเบียบวิจัยทางสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพมหานคร : สายเจริญ.

ประพันธ์ โกยสมบุญ. 2527. การจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา, สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: พีระพัชณาการพิมพ์.

พจนานุกรม ทางสังคมวิทยา. 2524. กรุงเทพมหานคร: องค์การคำคุณา.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 6) บริษัทอักษรเจริญทัศน์. อจท. จำกัด.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 6), กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด และคณะ. 2540. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. 2525. ชุดการฝึกอบรมการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. 2536. พจนานุกรมไทย ฉบับมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :

ประชุมทองการพิมพ์.

วิลาศ เตชะไพบุลย์. 2538. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย 2535. กรุงเทพมหานคร:

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. ดำเนินการเพื่อกำหนด
นโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย.

สมพงษ์ จิตระดับ. 2538. จุดประกายแผน 8 : ผันเพื่อความเป็นมนุษย์. หนังสือพิมพ์
รายวัน วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2538.

สมเพชร กาทุ่ง. 2538. ความรู้ความสามารถในการผลิตและการใช้สไลด์ของเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดแพร่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

สวิก เพ็งอัน. 2540. โครงการพัฒนาบ้านโป่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

(เอกสารเผยแพร่) เชียงใหม่ : สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ลีปนันท เกตุทัต. บทสังเคราะห์วิสัยทัศน์ : การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์.

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 10 กุมภาพันธ์ 2538.

สุชา จันท์เอม. 2524. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุโท เจริญสุข. 2520. **สังเขปจิตวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์.

สุนทร พูนเอียด. 2538. **พลังชุมชนกับการพัฒนาชนบท. วารสารส่งเสริมและพัฒนา
การเกษตร, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.**

สุพิศรา สุภาพ. 2536. **สังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช. พิมพ์ครั้งที่ 8.

สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่. 2543. **เอกสารประกอบการรายงานประจำเดือนมกราคม.
เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่.**

โสภิต ทองปาน. 2537. **ปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน
ประเทศไทย. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ และทรัพยากร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**

อโนทัย เพียรคงชล. 2540. **ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอ
เมืองปาน จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.**

อุทัย หิรัญโต. 2526. **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มนุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่
ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร.

The Ecotourism Society. 1991. The Ecotourism Society's Definition the Ecotourism
Society Newsletter (spring).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
เพื่อพัฒนากันโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....นามสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เลขที่แบบสัมภาษณ์

--	--	--

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2542

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง [ ] และในตารางหรือเติมคำลงในแต่ละข้อความตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านความรู้ของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ

8. จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งหมด.....คน
และในจำนวนดังกล่าวนี้ทำงานหาเงินได้.....คน
9. ผู้ให้ข้อมูลได้เป็นสมาชิกกลุ่มโดยการมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมกลุ่มที่มีกิจกรรมในหมู่บ้านหรือ
กลุ่มภายนอกหมู่บ้านประเภทใด
- [ ] 1. กลุ่มเกษตรกร
สถานภาพในกลุ่มระบุ.....
- [ ] 2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
สถานภาพในกลุ่มระบุ.....
- [ ] 3. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
สถานภาพในกลุ่มระบุ.....
- [ ] 4. กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์
สถานภาพในกลุ่มระบุ.....
- [ ] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
10. ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เป็น
ประโยชน์ในช่วงปี พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบันหรือไม่
- [ ] 1. เคยเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องอะไรบ้าง.....
- [ ] 2. ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพราะอะไร.....
11. ผู้ให้ข้อมูลเคยมีการติดต่อสอบถามข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ จากนักพัฒนาที่เป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐและเอกชนในรอบปี พ.ศ. 2541 หรือไม่
- [ ] 1. เคยมีการติดต่อเรื่องอะไรบ้าง.....
- [ ] 2. ไม่มีการติดต่อเพราะอะไร.....
12. สถาปนาในหมู่บ้านโป่งค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์สูงผู้ให้ข้อมูลเคยมีการใช้ประโยชน์
จากป่าบ้านโป่งหรือไม่
- [ ] 1. เคย โปรดระบุกิจกรรมอะไร.....
- [ ] 2. ไม่เคย เพราะอะไร.....
13. ผู้ให้ข้อมูลเคยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าบ้านโป่งหรือไม่
- [ ] 1. เคย โปรดระบุกิจกรรมอะไร.....
- [ ] 2. ไม่เคย เพราะอะไร.....

14. ป่าบ้านโป่งค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์สูง ผู้ให้ข้อมูลคิดว่าป่าบ้านโป่งมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่งหรือไม่

[ ] 1. มี โปรงตระนุอะไรบ้าง.....

[ ] 2. ไม่มี เพราะอะไร.....

15. ถ้าผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าป่าบ้านโป่งมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนบ้านโป่งแล้วนั้น กิจกรรมอะไรที่น่าจะนำไปพัฒนาบ้านโป่งและป่าบ้านโป่งรวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนบ้านโป่ง

[ ] 1. การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิด

[ ] 2. การส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ให้ผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้ข้อมูลทางด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงหนึ่งข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง [ ]

1. การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature - based Tourism)

1.1 การท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน หมายถึง

- [ ] 1. การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินกับทัศนียภาพ สภาพสังคม ธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ
- [ ] 2. การเดินทางเพื่อไปพบปะสังสรรค์กับญาติผู้ใหญ่ที่ต่างจังหวัด
- [ ] 3. การเดินทางไปเยี่ยมน้องชายที่สวนสัตว์เปิดเขาเขียวแล้วถือโอกาสเที่ยวสวนสัตว์เปิดเขาเขียว
- [ ] 4. การพาลูกไปเที่ยวชมและซื้อสินค้าเป็นของฝากญาติมิตรที่บ้าน

1.2 บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่ใช้ธรรมชาติเป็นฐาน นักท่องเที่ยวแสวงหาสิ่งใด

- [ ] 1. วิธีการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติและสมบัติทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่เข้าไปเยี่ยมชม
- [ ] 2. การเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ที่เข้าไปเยี่ยมชม
- [ ] 3. ประสบการณ์จากแหล่ง วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของสังคมในพื้นที่ที่เข้าไปเยี่ยมชม
- [ ] 4. ถูกทุกข้อ

1.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยทั่วไปแล้วจะมุ่งเน้นถึงอะไรมากที่สุด

- 1. มุ่งเน้นที่คุณค่าธรรมชาติหรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมเติมแต่งหรือพัฒนาอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 2. มุ่งเน้นที่จำนวนนักท่องเที่ยวมาก ๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3. มุ่งเน้นรายได้ของประชาชนเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 4. ยังสรุปไม่ได้

1.4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน จัดว่าเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะใด

- 1. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ขณะเดียวกันจะถือประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 2. เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยนักธุรกิจที่หวังผลประโยชน์
- 3. เป็นการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
- 4. ยังสรุปไม่ได้

1.5 “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องดำเนินการบนฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน” จากข้อความดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร

- 1. หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และ รวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย
- 2. หมายถึง การรณรงค์หาแหล่งท่องเที่ยวให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาเที่ยวครั้งละมาก ๆ นั้นหมายถึง เงินตราต่างประเทศจะเข้ามาประเทศไทย
- 3. หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้หมดไป
- 4. ยังสรุปไม่ได้

2. การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education based Tourism)

2.1 การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นหลัก?

- 1. งบประมาณที่จะได้รับเพื่อนำมาดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยให้เป็นการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่ถือเอาการปฏิบัติในสนามเป็นบทเรียนของการศึกษา และกิจกรรมนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
- 3. จะต้องคำนึงถึงรายได้ของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่งคั่งของประชาชนท้องถิ่น แม้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็ตาม
- 4. ถูกทุกข้อ

2.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นฐานการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมควรประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง?

- 1. ป้ายสื่อความหมายและคู่มือท่องเที่ยว
- 2. ข้อมูลทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ
- 3. นิทรรศการและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งคนนำทางหรือมัคคุเทศก์
- 4. ถูกทุกข้อ

2.3 จงบอกประโยชน์ของการกำหนดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมว่ามีอะไรบ้าง?

- 1. ลดผลกระทบที่อาจจะเกิดจากการเหยียบย่ำของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาธรรมชาติ
- 2. นักท่องเที่ยวจะไม่หลงทางเพราะเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมจะมีป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย
- 3. ประหยัดเวลาในการเดินศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพราะเส้นทางได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว
- 4. ถูกทุกข้อ

2.4 การลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของประชาชนบ้านโป่งซึ่งสามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบคือข้อใด?

- 1. ความเห็นแก่ตัวของประชาชนบ้านโป่ง
- 2. การเอาใจเอาเปรียบของประชาชนบ้านโป่ง
- 3. ความขยันขันแข็งและความสามัคคีของประชาชนบ้านโป่ง
- 4. ความอ่อนน้อมถ่อมตนของประชาชนบ้านโป่ง

2.5 วัฒนธรรมทางด้านกีฬาและนันทนาการของประชาชนบ้านโป่ง เช่น กีฬาชนไก่ สามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ คือข้อใด?

- 1. ความรักความเพลิดเพลินในกีฬาชนไก่
- 2. ความมีปฏิสัมพันธ์ในหมู่คณะเดียวกัน
- 3. ความซื่อสัตย์และความสามัคคีในหมู่คณะเดียวกัน
- 4. ถูกทุกข้อ

3. การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainably Managed tourism)

3.1 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความยั่งยืนนั้นควรจะมีการจัดการในด้านใด

- 1. ด้านการให้การศึกษาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศแก่ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือน
- 2. ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การคุ้มครองสัตว์ป่า, การบำรุงรักษาป่า เป็นต้น
- 3. ด้านการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว
- 4. ถูกทุกข้อ

3.2 กิจกรรมการดูนก การถ่ายรูปนกอาจจะส่งผลกระทบต่อกรย้ายถิ่นของนก ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการโดยวิธีใด

- 1. ให้การศึกษาหรือฝึกอบรมการดูนกแก่นักท่องเที่ยว โดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับกิจกรรมการดูนก
- 2. วิธีการถ่ายรูปนกถ้าไม่จำเป็นควรงดการใช้แสงจากแฟลช
- 3. งดกิจกรรมการดูนกทั้งหมด
- 4. ถูกทุกข้อ

3.3 กิจกรรมการเดินทางศึกษาธรรมชาติมีส่วนส่งผลกระทบต่อพืช พรรณไม้ ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการโดยวิธีใดที่จะให้กิจกรรมการเดินทางศึกษาธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อพืชพรรณไม้น้อยที่สุด

- 1. กำหนดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ
- 2. กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ศึกษาธรรมชาติ
- 3. ปลูกสร้างนิสัยการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว
- 4. ถูกทุกข้อ

- 3.4 การเล่นเกมไฟ เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบในด้านเสียงต่อสัตว์ป่า ซึ่งอาจทำให้สัตว์ป่าเกิดการย้ายถิ่นฐาน ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการในกิจกรรมดังกล่าวโดยวิธีใด
- 1. กิจกรรมการเล่นกองไฟต้องตั้งอยู่ในบริเวณที่ห่างจากพื้นที่ป่าธรรมชาติ
  - 2. งดการใช้เสียงดัง เช่น งดการใช้เครื่องขยายเสียง, งดการจัดคอนเสิร์ต
  - 3. ไม่มีข้อใดถูก
  - 4. ข้อ 1 และข้อ 2 ถูก
- 3.5 วัดดอยแท่นพระผาลองเป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านโป่ง และยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปศึกษาและชื่นชมความสวยงามของวัด ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อโบราณสถานแห่งนี้ ท่านผู้ให้ข้อมูลจะมีวิธีการจัดการเป็นลักษณะใด
- 1. กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปศึกษาชื่นชมในแต่ละวัน
  - 2. จัดหามัคคุเทศก์ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของวัดดอยแท่นพระผาลองมาเป็นมัคคุเทศก์
  - 3. ปิดวัดดอยแท่นพระผาลองไม่ให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม
  - 4. ข้อ 1 และข้อ 2 ถูก
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Local participation based tourism) ในด้านการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ
- 4.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือข้อใด
- 1. คือประชาชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลกระบวนการท่องเที่ยว นับตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจ การวางแผน การจัดการ และการดำเนินการ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
  - 2. คือประชาชนท้องถิ่นได้เข้ามาร่วมรับผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว
  - 3. คือรายได้ของประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 4. คือประชาชนท้องถิ่นที่เข้าไปคบค้าสมาคมกับนักท่องเที่ยว
- 4.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่ง ถ้าประชาชนบ้านโป่งไม่เข้ามามีส่วนร่วมแล้วกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่งจะประสบผลสำเร็จหรือไม่
- 1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่งจะประสบผลสำเร็จสูง
  - 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่งจะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม

- [ ] 3. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนบ้านโป่งหรือไม่นั้น ย่อมไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโป่ง
- [ ] 4. ยังสรุปไม่ได้
- 4.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไรต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- [ ] 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะจะทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และยังก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนในกิจกรรมนั้นด้วย
- [ ] 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบผลสำเร็จ
- [ ] 3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น
- [ ] 4. ถูกทุกข้อ
- 4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในด้านใดบ้าง
- [ ] 1. ก่อให้เกิดประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจ เช่น เกิดการสร้างงาน การเป็นภาคีเทศบาลของประชาชนท้องถิ่น เป็นต้น
- [ ] 2. ก่อให้เกิดประโยชน์ทางสังคม เช่น ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน
- [ ] 3. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้รับ การอนุรักษ์จากประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว
- [ ] 4. ถูกทุกข้อ
- 4.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง
- [ ] 1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกพึงพิงและได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้
- [ ] 2. การเข้าไปร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพียงอย่างเดียว
- [ ] 3. การส่งเสริมให้ใช้ความคิดของผู้นำหมู่บ้านเพียงฝ่ายเดียว
- [ ] 4. ยังสรุปไม่ได้

**ตอนที่ 3 ข้อมูลทางด้านทัศนคติของประชาชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ**

คำชี้แจง : ให้ผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้ข้อมูลถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศว่ามีทัศนคติหรือความคิดเห็นต่อกิจกรรมดังกล่าวว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยหรือไม่อย่างไรเมื่อได้คำตอบแล้วให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงช่อง ความคิดเห็นตามที่ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติพร้อมด้วยเหตุผลของผู้ให้ข้อมูล

ข้อความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
<p>ก. การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-base Tourism) ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติเป็นอย่างไรถ้า...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งแล้วไม่จับนกเขาไปเลี้ยงที่บ้านของนักท่องเที่ยว 2. การท่องเที่ยวธรรมชาติโดยทั่วไปแล้วไม่ควรทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งธรรมชาติ 3. การท่องเที่ยวธรรมชาติหมายถึง การที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสชื่นชมแหล่งธรรมชาติ เช่น น้ำตก พรรณไม้ที่หาดูยาก โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบกับธรรมชาติที่มีอยู่เดิม 4. การชื่นชมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว วัฒนธรรมชาวเขา (ประเพณีไล่ชิงช้า) วัฒนธรรมพื้นบ้านต่างๆ จะต้องให้ประชาชนท้องถิ่นนั้น ๆ จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม 5. นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมป่าธรรมชาติบ้านโป่งที่มีสภาพภูมิอากาศร่มรื่นแล้วไม่มีการตั้งวงดื่มสุรา และส่งเสียงดัง 			
<p>ข. การท่องเที่ยวบนพื้นฐานให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education based Tourism) ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติเป็นอย่างไรถ้า...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การให้การศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ป่าป่าไม้ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรสัตว์ป่าและป่าไม้ 			

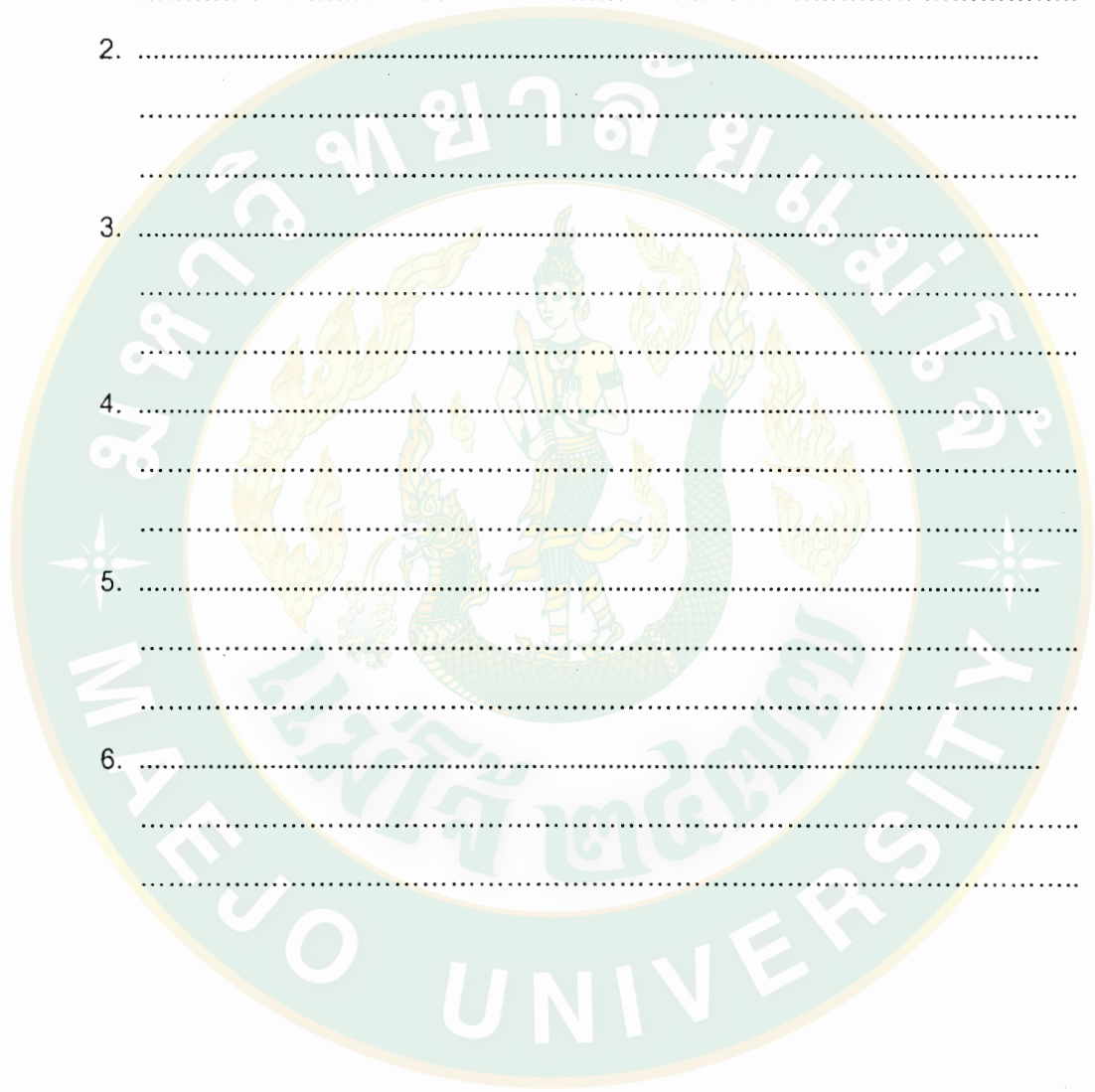
ข้อความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
<p>2. สิ่งแวดล้อมสัตว์ป่า เช่น เก้ง กวางป่า ไก่ป่า นก นักท่องเที่ยวนับคนละตัวไปควรอนุรักษ์ไว้</p> <p>3. กิจกรรมการดูนก ฟังเสียงนก เกี่ยวชมความงามของ น้ำตก เป็นการศึกษาถึงสภาพธรรมชาติ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมุ่งจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม</p> <p>4. บนพื้นฐานการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม คือการ ปลูกสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยงให้เกิดการ อนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า</p> <p>5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณค่าและ สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ฉะนั้นมนุษย์จึงควร อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ มนุษย์ได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืน</p>			
<p>ค. การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ระบบ- นิเวศ (Sustainably Managed Tourism) ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติเป็นอย่างไรถ้า...</p> <p>1. ในการปลูกสร้างบ้านเรือนควรเลือกใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ มากกว่าใช้วัสดุที่มาจากไม้ เช่น การสร้างบ้านด้วย อิฐ, ปูน เป็นต้น</p> <p>2. ควรหลีกเลี่ยงการใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง</p> <p>3. ควรหลีกเลี่ยงการจับสัตว์น้ำในฤดูผสมพันธุ์</p> <p>4. ควรหลีกเลี่ยงการรับประทานสัตว์ป่าทุกชนิด ทั้งนี้ เพื่ออนุรักษ์</p> <p>5. การปลูกพืชเกษตรทุกชนิดควรหลีกเลี่ยงการใช้ สารเคมีหรือมีการใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด</p> <p>6. การที่นักท่องเที่ยงเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติแล้วทิ้ง ขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ให้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ</p> <p>ง. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Local participation based Tourism) ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติเป็นอย่างไร ถ้า...</p> <p>1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้น ในชุมชนบ้านโป่ง ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วน ร่วมในการตัดสินใจและลงทุนเองในทุก ๆ ด้าน</p>			

ข้อความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
2. การจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง			
3. การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการยานพาหนะรับ-ส่งนักท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง			
4. การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการด้านที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง			
5. การจัดการด้านการแสดงประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการแสดงและลงทุนเอง			
6. การจัดตั้งกลุ่มผู้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและลงทุนเอง			
7. การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการผลิตและจำหน่ายและลงทุนเอง			
8. ในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์เอง			

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านโปงหากมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

- 1. ....
.....
.....
- 2. ....
.....
.....
- 3. ....
.....
.....
- 4. ....
.....
.....
- 5. ....
.....
.....
- 6. ....
.....
.....

ภาคนวท ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : นายสนั่น ชัยชนะ
- วัน เดือน ปีเกิด : 2 กุมภาพันธ์ 2507
- จังหวัดที่เกิด : จังหวัดเชียงราย
- วุฒิการศึกษา : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดรุณศึกษา จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2523
 ประโยควิชาชีพ (ปว.ช.) โรงเรียนเทคนิคเกษตรกรรมสันทราย
 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2526
 ประโยควิชาชีพ (ปว.ส.) วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ 2529
 ปริญญาตรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
 แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2540
- ประวัติการทำงาน : พ.ศ. 2529 ได้เข้าทำงานที่สวนการดำรงอรุณ ในตำแหน่งนักเกษตร
 อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
 พ.ศ. 2529 บริษัทไทยโปเตโต้ซิด จำกัด ตำแหน่ง SUPERVISOR
 จังหวัดเชียงราย
 พ.ศ. 2530 บริษัทซาฟารีเวิลด์ ตำแหน่ง Ranger
 พ.ศ. 2531 บริษัท MASSTOCK TODHIA DAIRY FARM
 ประเทศซาอุดีอาระเบีย
 พ.ศ. 2533 บริษัทนมอีสาน จังหวัดหนองคาย
 พ.ศ. 2534 บริษัทแดรี่ฟาร์ม จังหวัดเชียงใหม่
 พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน กองพัฒนาเกษตรที่สูง จังหวัดเชียงใหม่